

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu		Sivu
YLEISPERUSTELUT	3	4. Esityksen suhde eurooppalaiseen kehitykseen	9
1. Esityksen yhteiskunnallinen merkitys	3	YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	11
2. Nykyinen tilanne ja asian valmistelu	4	1. Lakiehdotusten perustelut	11
2.1. Nykyinen tilanne	4	1.1. Teletointalaki	11
2.1.1. Datasiirtotoiminnan kilpailutilanne	4	1.2. Radiolaki	17
2.1.2. Telepäätelaitteiden kauppa	4	2. Tarkemmat säännökset	18
2.1.3. Telepäätelaitteiden tyyppihyväksyntä	5	3. Voimaantulo ja siirtymäsäännökset	18
2.1.4. Teleurakointi	5	LAKITEKSTIT	19
2.1.5. Telesalaisuus ja televiestin suojausten oikeudeton purku	6	1. Laki teletointalain muuttamisesta	19
2.1.6. Telekaapeleiden siirtokustannukset	7	2. Laki radiolain muuttamisesta	23
2.1.7. Vähäisen teletointinnan ala	8	LIITE	25
2.1.8. Menettely eräissä häiriötapauksissa	8	Rinnakkaistekstit	25
2.2. Asian valmistelu ja lausunnot	8	1. Laki teletointalain muuttamisesta	25
3. Esityksen organisatoriset ja taloudelliset vaikutukset	9	2. Laki radiolain muuttamisesta	34

YLEISPERUSTELUT

1. Esityksen yhteiskunnallinen merkitys

Yleinen televerkosto muodostaa yhteiskunnallisesti elintärkeän viestinnän perusrakenteen. Televiestinnällä on erittäin suuri merkitys talouselämän ja hallinnon toiminnalle sekä kansalaisen jokapäiväiselle elämälle. Viestinnän merkitys kasvaa nopeasti koko ajan.

Perinteisen puhelinverkon rinnalle on rakennettu lukuisia muita televerkkoja. Nykyisin voimakkaimmin kasvavia niistä ovat erilaiset matkaviestinverkot ja datasiirtoon käytetyt televerkot. Suomen yleisen televerkoston jälleenhankintahinnaksi voidaan arvioida yli 40 miljardia markkaa.

Suomi on teletoiminnan kehityksessä maailman eturivin maita. Televerkkomme ovat teknisesti korkealla tasolla. Suomen yleisiin televerkkoihin on liitetty noin 4,2 miljoonaa telepäätelaitetta. Puhelimia niistä on noin 3,7 miljoonaa. Suomessa on 740 puhelinta 1 000 asukasta kohti. Kansainvälisessä puhelintiheyden vertailussa Suomi sijoittuu viidenneksi Ruotsin, Tanskan, Sveitsin ja Kanadan jälkeen. Muista telepäätelaitteista yleisimmät ovat datasiirtomodeemit (200 000 kpl), jotka tekevät mahdolliseksi siirtää tietokonekielisiä viestejä (dataa) puhelinverkossa, ja nopeasti yleistyvät telekopiolaitteet (75 000 kpl).

Televiestintälainsäädäntö on uudistettu kokonaisuudessaan 1980-luvun jälkipuoliskolla teletoimintalailla (183/87), kaapelilähetystoiminnasta annetulla lailla (307/87), radiolilla (517/88) ja telehallinnosta annetulla lailla (518/88). Lainsäädännön mukainen teletoiminnan hoitojärjestelmä on osoittautunut toimivaksi. Lähinnä teletoiminnan kilpailun lisäämiseksi lakeja on uudistettu 1 päivänä lokakuuta 1990 voimaan tulleilla laeilla teletoimintalain muuttamisesta (661/90) ja radiolain muuttamisesta (662/90). Uudistettu telelainsäädäntömme on kansainvälisesti vertaillen alan kehittyneimpiä lainsäädäntöjä.

Teletoiminnan kansainvälisen yhteistyön ja televiestintätekniikan kehittymisestä johtuu, että lainsäädäntöä on jatkuvasti ylläpidettävä kehitystä vastaavalla tasolla. Sitä vaatii erityisesti elinkeinoelämän kilpailukyky, johon tehokkaalla ja edullisella teletoiminnalla on välitön vaikutus.

Teletoimintalain voimaantulosta saakka har-

joitetulla toimilupapolitiikalla Suomen teletoimintaan on luotu pääosin toimiva kilpailu. Käytännössä kilpailevina osapuolina ovat toisaalta Posti- ja telelaitos tytäryhtiöineen, toisaalta alueelliset telelaitokset ja niiden osakkuusyhtiöt.

Kilpailulle avatuista teletoiminnan osa-alueista ongelmallinen on kuitenkin ollut datasiirto, jossa käyttäjät ovat joutuneet kärsimään osapuolten kilpailun haittavaikutuksista. Osapuolten välille ei aina ole syntynyt hyvää yhteistyötä, mikä on johtanut lukuisiin käyttäjien valituksiin liikenneministeriölle ja Telehallintokeskukselle.

Datasiirtotoiminta on luonnollinen osa muidenkin yritysten kuin telelaitosten toimintaa. Automaattisen tietojenkäsittelyn palveluita tarjoavat yritykset voisivat luontevasti yhdistää toimintoihinsa datasiirtopalveluiden myynnin. Tämä olisi kohtuullista senkin vuoksi, että telelaitokset voivat datasiirtotoimintansa yhteydessä vastaavalla tavalla tarjota atk-palveluita, mikä ei edellytä minkäänlaista lupaa.

Yleistä televerkostoa on sen yhteiskunnallisen merkityksen vuoksi mahdollisimman tehokkaasti suojattava kaikilta häiriöiltä. Niitä voivat aiheuttaa muun muassa telepäätelaitteiden huonot verkkoonliittämismomaisuudet. Käyttäjällekin on tärkeää, että telepäätelaitteet täyttävät viestinnälliset perusvaatimukset. Laadultaan huonosta telepäätelaitteesta voi syntyä käyttäjälle taloudellistakin vahinkoa esimerkiksi siten, että laite aiheuttaa virheen laskutuksessa.

Edellä mainituista syistä on käytetty erilaisia valvontajärjestelmiä, jotta yleisiin televerkkoihin liitettäisiin vain hyväksytyjä telepäätelaitteita. Ennen teletoimintalain voimaantuloa yleisiin televerkkoihin sallittiin liittää vain verkossa teleliikennettä hoitavan telelaitoksen hyväksymiä päätelaitteita. Telelaitokset huolehtivat laitteiden testauksesta, tarkastuksesta ja myynnistä.

Telelaitosten yksinoikeutena ollut yleisiin verkkoihin liitettävien telepäätelaitteiden kauppanpito ja myynti vapautettiin kilpailulle teletoimintalailla jo 1 päivästä toukokuuta 1987 lukien. Lain 10 §:n nojalla jokaisella on oikeus liittyä yleisiin televerkkoihin ja käyttää niissä verkkoonliittämismomaisuuksiltaan hyväksytyjä (*tyyppihyväksyntä*), toimintakunnossa ole-

via telepäätelaitteita. Uudistuksen yhteiskunnallisena tavoitteena oli lisätä kilpailua telepäätelaitemarkkinoilla.

Uudistuksen seurauksena telepäätelaitemarkkinat ovat vilkastuneet ja kuluttajahinnat selvästi laskeneet. Markkinoihin liittyy kuitenkin yleisen televerkon toimivuuden kannalta yhä se epäkohta, että hyväksymättömien telepäätelaitteiden kaupanpitoa ja myyntiä ei ole mitenkään rajoitettu. Tämä on epäkohta kuluttajankin kannalta. Käyttäjä ei voi telepäätelaitetta hankkiessaan tietää, saako laitteen liittää yleiseen televerkkoon.

Telepäätelaitteiden hyväksyntä perustuu Euroopan laajuudessa yhteistyössä laadittuihin standardeihin. Euroopan telehallintojen yhteistyössä ja Euroopan yhteisöjen (EY) lainsäädännössä on kehitetty tyyppi hyväksynnälle rinnakkaisia menettelyitä, joilla telepäätelaitteiden määräysten ja standardien mukaisuus voidaan todeta. Yhtenäinen hyväksyntäjärjestelmä edistää päätelaitekaupan eurooppalaista kilpailua ja sitä kautta vaikuttaa myönteisesti teletoiminnan kehitykseen. Samalla se helpottaa päätelaiteiden liikkumista kansainvälistyvissä Euroopassa yli rajojen. Tällä seikalla on olennainen merkitys esimerkiksi koko Euroopan laajuisten matkaviestinverkkojen kehitykselle. Yhtenäinen hyväksyntäjärjestelmä vähentää myös päällekkäistä tarkastus- ja mittaustyötä sen piirissä olevissa telehallinnoissa.

Telepäätelaitteiden standardointi- ja laitehyväksyntäjärjestelmien kehitystyöhön on telehallintojen ohella tullut mukaan muitakin tahoja. EY:n vaikutus tähän kehitystyöhön kasvaa voimakkaasti.

Elinkeinoelämän kilpailukykyä ja kansalaisten hyvinvointia tukevan teletoiminnan ylläpitämiseksi telelainsäädäntömme on jatkuvasti säilytettävä kansainvälisesti vertailukelpoisella tasolla. Tämä edellyttää muun ohella sitä, että teletoiminnan hallittua kilpailua pyritään edelleen laajentamaan niillä teletoiminnan osaluilla, jotka eivät vielä ole toimivan kilpailun piirissä.

2. Nykyinen tilanne ja asian valmistelu

2.1. Nykyinen tilanne

2.1.1. Datsiirtotoiminnan kilpailutilanne

Datsiirtopalvelujen avulla käyttäjät siirtävät

informaatiota tietokoneiden välillä. Toimilupa yleiseen datsiirtotoimintaan koko maassa on Posti- ja telelaitoksella, Oy Datatie Ab:llä ja Oy Yritysverkot Ab:llä. Lisäksi jokaisella 50 alueellisella telelaitoksella on oikeus siihen omalla toimialueellaan.

Vuonna 1990 dataverkoissa oli verkkopäätteitä siten, että piirikytkentäisessä Datex-verkossa oli lähes 6 000 sekä pakettikytkentäisissä Posti- ja telelaitoksen Datapak-verkossa noin 1 600 ja alueellisten telelaitosten ja Oy Datatie Ab:n Digipak-verkossa 850 verkkopäätettä. Datsiirtotoiminnan kokonaisliikevaihto vuonna 1990 oli noin 500 miljoonaa markkaa.

Kaukoteletoimintana harjoitetun datsiirron kilpailutilanne käynnistyi vuonna 1985, kun Oy Datatie Ab aloitti toimintansa. Yhtiö on voinut rakentaa kaukoverkon käyttäen hyväksi alueellisten telelaitosten paikallisverkkoja. Sen jälkeen kun Datatie Oy:n toimialue laajennettiin koko maahan vuonna 1990, yhtiö on rakentanut kaukoverkkoa myös Posti- ja telelaitoksen paikallisuusalueille. Nykyisin yhtiön kaukoverkko ulottuu Lapin teleliikennealueelle asti.

Kilpailu paikallisessa datsiirtotoiminnassa on vaikeammin järjestettävissä. Datsiirtoverkon rakentaminen käyttäjälle saakka vaatii suuria investointeja. Käytännössä kilpailu on paikallistasolla kohdistunut vain suuriin yrityksiin ja yhteisöihin.

Datsiirron kilpailu on synnyttänyt erilaisia ongelmia, jotka käyttäjät ovat kokeneet epäkohdaksi. Telelaitosten yhdysliikenne ei ole aina toiminut moitteettomasti. Milloin liittymän tarjonnut telelaitos ja kaukoyhteydet hoitava telelaitos ovat kilpailijoita keskenään, käyttäjän palvelutaso on alentunut. Tämä on heijastunut lukuisina käyttäjien valituksina telehallinnolle.

Yksi datsiirron kilpailutilanteen ongelmista johtuu siitä, että datsiirtopalvelun myynti liittyy usein läheisesti atk-palvelujen myyntiin. Koska atk-palvelutoiminta ei vaadi toimilupaa, telelaitoksilla on mahdollisuus yhdistää datsiirtopalvelun myyntiin atk-palveluiden myyntiä. Vastaavaa oikeutta ei kuitenkaan ole atk-palveluyrityksillä, joilla ei ole toimilupaa teletoimintaan.

2.1.2. Telepäätelaitteiden kauppa

Suomessa myydään noin 700 000 telepäätelaitetta vuodessa. Valtaosa laitteista on puheli-

mia. Tyyppihyväksymättömiä telepäätelaitteita voi tuoda maahan, pitää kaupan ja myydä, vaikka niitä ei saa liittää yleiseen televerkkoon. Koska tyyppihyväksytyjä telepäätelaitteita ei merkitä hyväksyntää osoittavalla merkillä, kuttaja ei käytännössä voi tietää, onko laitteen liittäminen yleiseen televerkkoon sallittu. Muun muassa tästä syystä laissa ei ole säädetty rangaistusta sille, joka liittää yleiseen televerkkoon tyyppihyväksymättömän laitteen, vaikka tästä voi aiheutua huomattavia vahinkoja.

Verkkoonliittämismomenteiltaan huono, hyväksymätön telepäätelaitte voi aiheuttaa häiriötä yleiselle televerkostolle. Käytännössä tällaisten laitteiden kaupanpidon ja käytön valvonta ei ole mielekästä, jos määräysten rikkomisesta ei ole mitään seuraamuksia.

Telepäätelaitteiden kaupanpitoon liittyvien epäkohtien korjaaminen edellyttää teletoimintalain muuttamista.

2.1.3. Telepäätelaitteiden tyyppihyväksyntä

Teletoimintalain nojalla teletarkastusviranomaisena toimii liikenneministeriö. Laissa annetun valtuutuksen nojalla liikenneministeriö on siirtänyt tyyppihyväksyntätehtävät Telehallintokeskukselle. Telepäätelaitteiden tarkastukseen liittyviä mittauksia ja tarkastuksia suorittavat lain 21 §:n 4 momentin nojalla valtuutetut Helsingin Puhelinyhdistyksen tutkimuslaitos sekä Posti- ja telelaitoksen Teleteknikkakeskus. Tarkastuksia toimeenpanevat myös ulkomaiset tarkastuslaitokset. Telehallintokeskus myönsi vuonna 1990 tyyppihyväksynnän 329 telepäätelaitteelle. Tyyppihyväksynnästä peritään asetuksella säädetty maksut (asetus eräistä teletoimintalain ja radiolain nojalla perittävistä maksuista (919/90).

Voimassa olevan lain nojalla muussa maassa annettu tyyppihyväksyntä ei anna oikeutta liittää telepäätelaitetta yleiseen televerkkoon Suomessa. Käytännössä telepäätelaitteiden tyyppihyväksyntävaatimukset perustuvat kuitenkin kansainvälisesti sovittuihin standardeihin, joita kehitettiin aiemmin erityisesti Euroopan posti- ja telehallintojen liitossa CEPT:ssä (Conférence européenne des Administrations des postes et des télécommunications) ja vuodesta 1988 lähtien tuolloin perustetussa Euroopan televiestinnän standardointilaitoksessa ETSI:ssä (European Telecommunications Standards Institute), jonka toimintaan Suomen

telehallinto, teleteollisuus ja telelaitokset ovat osallistuneet. Laitehyväksyntävaatimusten ohella on kehitetty myös yhtenäiset normit testauslaboratorioiden toiminnalle, minkä vuoksi ulkomailta suoritettujen testausten tulokset ovat luotettavia ja vastaavat kotimaisten tutkimuslaitosten tuloksia.

Telepäätelaitteen valmistaja tai maahantuojajoutuu hankkimaan laitteelle suomalaisen tyyppihyväksynnän, vaikka sama laite olisi tyyppihyväksytty jossakin muussa maassa täysin samojen vaatimusten mukaisesti ja samanlaisen tarkastuksen jälkeen. Telehallintokeskus on käytännössä hyväksynyt tyyppihyväksynnän perusteeksi ulkomailta suoritettujen testien tulokset silloin, kun siitä on vastavuoroisesti sovittu telehallintojen kesken. Edellä esitetyllä tavalla on kansainvälisessä yhteistyössä kehitetty myös tyyppihyväksynnälle vaihtoehtoisia menetelmiä, joilla telepäätelaitteiden standardien mukaisuus voidaan osoittaa. Erilaisten laadunvarmistusjärjestelmien avulla on mahdollista hyväksyä telepäätelaitteita yleiseen televerkkoon liitettäväksi jopa ilman tarkastusta. Voimassa oleva teletoimintalaki ei anna mahdollisuutta tällaiseen menettelyyn.

2.1.4. Teleurakointi

Käyttäjä liittää televiestinnän mahdollistamiseksi televerkkoon erilaisia telepäätelaitteita. Lisäksi käyttäjän on usein tarpeen liittää yleiseen televerkkoon myös omia johtoverkkojaan. Käyttäjien teleliittymien toteuttamiseksi käytetään rakennusten telejohtoverkkoja, joista muodostuu yleisen televerkon toiminnallinen osa. Niiden rakentaminen ja ylläpito on rakennuksen omistajan vastuulla.

Sisäjohtoverkot sen paremmin kuin muutkaan käyttäjän hallinnassa olevat televerkot eivät ole telepäätelaitteita, jotka voitaisiin tyyppihyväksyä. Niiden liittäminen yleiseen televerkkoon voi aiheuttaa häiriötä yleiselle teleliikenteelle, jos verkkojen ominaisuudet eivät ole vahvistettujen teknisten määräysten mukaiset taikka liittäminen toteutetaan väärin. Näistä syistä sisäjohtoverkoista annetun liikenneministeriön päätöksen (1230/90) nojalla sisäjohtoverkon yleiseen televerkkoon liittämisen ehtona on, että verkko on jonkin telelaitoksen tarkastama. Telelaitos voi periä tarkastuksesta maksun. Muiden yksityisten televerkkojen liittämisestä yleiseen televerkkoon ei ole annettu

säännöksiä tai määräyksiä. Liittämisestä on käytännössä sovittu tapauskohtaisesti niin, että telelaitokset ovat varmistaneet verkon teknisten määräysten mukaisuuden liittämiskohdassa.

Edellä sanotusta on seurauksena, että muut teleurakointia harjoittavat yritykset ovat telelaitoksia huonommassa kilpailuasemassa. Liikenneministeriö ja Telehallintokeskus ovat valmistelleet uutta teleurakoitsijoiden valtuutusjärjestelmää. Telehallintokeskus rekisteröi valtuutettujen teleurakoitsijoiden rekisteriin yrityksen tai henkilön, joka kirjallisesti vakuuttaa noudattavansa televerkkoja koskevia säännöksiä ja määräyksiä sekä antaa selvityksen valtuutuksen ehtojen täyttämisestä. Valtuutetun teleurakoitsijan rakentama televerkko voidaan liittää yleiseen televerkkoon ilman telelaitoksen ennakotarkastusta. Menettelyllä pyritään lisäämään kilpailua televerkkojen urakoinnissa heikentämällä telelaitosten määräävää markkina-asemaa. Teleurakoinnin vapauttaminen kilpailulle edellyttää teletointialain muutosta.

Tarkoituksena on seurata teleurakointijärjestelmän toimintaa ja tarpeen vaatiessa laajentaa valtuutusjärjestelmä myöhemmin koskemaan myös televerkkojen suunnittelua.

2.1.5. Telesalaisuus ja televiestin suojausten oikeudeton purku

Hallitusmuodon 12 §:n mukaan puhelinsalaisuus on loukkaamaton, mikäli siitä ei ole laissa poikkeusta säädetty. Puhelinsalaisuuden piiriin on katsottu kuuluvan myös niin sanotut tunnistamistiedot, joilla tarkoitetaan tietoja televiestinnän osapuolten henkilöllisyydestä sekä tietoja, jotka tekevät mahdolliseksi osapuolten tunnistamisen. Tämän sisältöinen kannaotto on muun muassa eduskunnan oikeusasiamiehen päätöksessä n:o 1884/30.5.1979.

Tunnistamistietoja ovat esimerkiksi telepäätelaitteesta otettujen teleyhteyksien osoitetiedot, kuten puhelinnumerot, tiedot teleyhteyksien tapahtuma-ajoista ja matkaviestinten osalta tieto telepäätelaitteen sijainnista. Telelaitos joutuu keräämään tunnistamistietoja lähinnä laskutuksen vuoksi.

Hallitusmuodossa ei ole asetettu sisällöllisiä rajoituksia puhelinsalaisuudesta poikkeamiselle, kunhan siitä säädetään lain tasoisella säännöksellä. On kuitenkin riidatonta, ettei tavallisella lailla voida poiketa puhelinsalaisuuden perustuslainturvasta miten pitkälle ja millä

perusteella tahansa. Eduskunnan perustuslakivaliokunta on asettanut tavallisella lailla toteutettavan poikkeamisen edellytykseksi muun ohella sen, että puuttuminen perustuu tärkeään ja hyväksyttävään yhteiskunnalliseen intressiin (lausunto n:o 4/1986 vp.).

Voimassa olevassa teletointilain 29 §:ssä on puhelinsalaisuutta koskeva, hallitusmuodon 12 §:ssä tarkoitettu säännös. Säännöksen nojalla telelaitos voi puhelinsalaisuudesta poiketen antaa tunnistamistietoja telelaskun maksamiseen velvolliselle. Lisäksi poliisilla on oikeus saada rikoslain 24 luvun 3 a §:ssä mainitun rikoksen selvittämiseksi tarpeellisia tunnistamistietoja. Yhteiskunnallisena intressinä näiden poikkeamisten sallimiselle on toisaalta telelaskun maksajan oikeusturva ja toisaalta se, että edellä mainitussa rikoslain säännöksessä tarkoitettua kotirauhan häirintärikosta ei yleensä voitaisi lainkaan selvittää ilman tunnistamistietoja. Sen sijaan poliisilla ei ole yleistä oikeutta vakaviakaan rikoksia selvittäessään saada tunnistamistietoja, vaikka niillä usein olisi ratkaiseva merkitys tutkinnassa.

Televiestin sisältöä koskevan tiedon hankkimisesta tunnistamistiedon hankkiminen poikkeaa sikäli, että se ei edellytä viestin sisällön paljastumista, vaan tapahtuu automaattisesti teknisin keinoin. Tietojen rekisteröinti yleisessä televerkossa on televerkon toimintaan liittyvä tekninen ominaisuus, joka on välttämätön telelaitoksen laskutuksen vuoksi. Vakavien rikosten selvittäminen on puolestaan epäilemättä sellainen merkittävä yhteiskunnallinen intressi, jonka vuoksi hallitusmuodon 12 §:n turvaamasta puhelinsalaisuudesta voidaan poiketa.

Televiestinnän suojaamisen tarve voi seurata taloudellistenkin arvojen suojaamisesta. Televiestintä saattaa esimerkiksi sisältää liikesalaisuuksia tai muuta tietoa, jonka käyttäjä haluaa pitää salassa. Lisäksi televiestinnän harjoittaminen voi sisältää maksullista palvelutoimintaa, jolloin televiestin luvaton vastaanotto ei sinänsä loukkaa lähettäjän yksityisyyttä.

Käytännössä televiestien suojaamista käytetään esimerkiksi datasiirtoverkoissa liikesalaisuuksien suojaamiseksi samoin kuin televerkossa lähetettävissä maksullisissa televisio-ohjelmapalveluissa. Viimeksi mainitussa tapauksessa kaapelilähetystoiminnan harjoittaja antaa ohjelmapalvelun tilanseen käyttöön korvausta vastaan erityisen suojauksen avaamislaitteen (niin sanottu musta laatikko tai kotipääte), jota ilman ohjelmia ei voi seurata. Myös muita

telepalveluita voidaan järjestää siten, että niiden seuraaminen ei ole mahdollista ilman suojauksen purkuun tarkoitettua laitetta. Muissa telepalveluissa ne eivät kuitenkaan ole toistaiseksi olleet laajassa käytössä, mutta niiden arvioidaan tulevaisuudessa yleistyvän.

Voimassa olevan lainsäädännön mukaan televerkossa välitettävän viestin suojauksen avaamislaitteiden käyttöä ei ole kielletty. Toisaalta radiolaitteiden osalta on radiolain 7 §:n 2 momentissa säädetty, että radiolähetyksen suojauksen purkuun tarkoitettua laitteen hallussapitokin on kielletty. Käytännössä yleisin tämän säännöksen nojalla kielletty laite on suojatun satelliittiohjelman suojauksen purkamiseen tarkoitettu laite.

Televerkossa välitettävän viestin suojaus edistää televerkon käyttöä. Se parantaa tietoturvaa erityisesti datasiirtoverkoissa. Suojausta edellyttävä maksullisten ohjelmapalveluiden jakelu televerkoissa lisää käyttäjän valinnanmahdollisuuksia ja edistää lähetystoiminnan kehitystä.

Luvattomien suojauksen purkulaitteiden käytön laajuudesta Suomessa ei ole käytävissä tarkkaa tietoa. Maksutelevisiopalveluiden määrä ja toiminnan liikevaihto kasvaa koko ajan, minkä johdosta väärinkäytöstenkin määrä kasvaa.

Luvattomien suojauksen purkulaitteiden käyttöön kaapelilähetyksverkoissa on kiinnitetty huomiota myös Euroopan Neuvoston piirissä, jossa on valmistumassa asiaa koskeva suositus. Suositus lähtee siitä, että on vastaanottajankin intressissä, että luvaton suojauksen purkamisen kielletään, koska näin voidaan lisätä ja monipuolistaa ohjelmapalveluiden tarjontaa.

2.1.6. Telekaapeleiden siirtokustannukset

Oikeudesta sijoittaa telekaapeli toisen maalle yhdyskunnan tai kiinteistön tarpeita varten säädetään rakennuslain 133 §:ssä (499/81) ja kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetussa laissa (603/77). Sen lisäksi oikeus sijoittaa telekaapeli voidaan perustaa telelaitoksen telekaapelin rakentamista varten laatimaan reittisuunnitelmaan siten kuin teletoimintalain 3 luvussa säädetään. Telelaitoksella on lain 16 §:n mukainen oikeus käyttää telekaapelien reitiksi korvauksetta yleisistä teistä annetussa laissa (243/54) ja kaavoitusalueiden jakolaissa (101/60) tarkoitettuja yleisiä

alueita. Muiden alueiden osalta kiinteistön omistajalla ja haltijalla on oikeus saada täysi korvaus haitasta ja vahingosta, joka on aiheutunut teletoimintalain 15 §:ssä mainitusta telekaapelien rakentamiseen liittyvästä työstä.

Sen jälkeen kun telekaapelit on sitä koskevien säännösten mukaisesti sijoitettu toisen maalle tai yleiselle alueelle, saattavat olosuhteet muuttua siten, että kaapelit on siirrettävä toiseen paikkaan. Käytännössä kaapeleiden siirto on useimmiten tarpeellinen tien tai kadun rakennus- tai parannustyön johdosta.

Teletoimintalailalla kumotun vuoden 1886 telefooniohjojen asettamista koskeneen julistuksen (23.12.1886) 5 §:ssä rajoitettiin johtojen omistajan oikeutta saada tienpitäjältä korvausta liikenteelle esteeksi tulleen johdon siirtämisestä. Telefoonijulistusta koskeneessa oikeuskäytännössä on kuitenkin katsottu, että johtojen omistajalla on oikeus saada tienpitäjältä korvaus linjan siirtokustannuksista, milloin siirto on johtunut tien rakentamisesta, parantamisesta tai levittämisestä (KKO 1975 II 43 ja 1982 II 81).

Oikeuskäytäntö perustuu oikeusperiaatteen, jonka mukaan aikaisemmin toteutettu hanke nauttii suojaa myöhempiä hankkeita vastaan (niin sanottu aikaprioriteettiperiaate). Vastaava säännös on sähkölain (319/79) 53 §:ssä. Säännöksen nojalla sähkölaitteiston omistaja on velvollinen suorittamaan pykälässä mainittujen hankkeiden yhteydessä tarpeelliset muutokset laitteistoihin, mutta hankkeen toteuttajan on korvattava siitä aiheutuvat kustannukset.

Telelaitos voi asettaa telekaapelin toisen maalle teletoimintalain 3 luvun mukaista menettelyä noudattaen. Sen ohella kaapelin sijoittamisesta ja siihen liittyvistä korvauksista voidaan aina sopia erikseen. Käytännössä telelaitos yleensä sopii telekaapeleiden sijoittamisesta 12 §:ssä tarkoitettujen alueiden haltijoiden kanssa, ja 11 §:n mukaista reittisuunnitelmaa käytetään varsin harvoin.

Telelaitoksen kannalta telekaapeli on usein tarkoituksenmukaista sijoittaa paikkaan, joka alueen haltijan kannalta ei ole mielekäs. Lain 12 §:n viimeisen lauseen nojalla reittisuunnitelman mukaisesta telekaapelin rakentamisesta ja kunnossapidosta ei saa aiheutua pykälässä tarkoitettua vahinkoa. Siksi telekaapelia ei yleensä voi reittisuunnitelman perusteella sijoittaa esimerkiksi yleisen tien rakenteeseen, milloin tien ulkopuolista tiealuetta on käytettävissä. Tele-

kaapelin rakentamisen kannalta taloudellisinta olisi kuitenkin sijoittaa se tien pengeralueelle. Muun ohella tällaisissa tapauksissa sopimusmenettely on syytä edelleen säilyttää mahdollisena.

Teletoimintalaissa ei ole siirtokustannusten korvausta koskevia säännöksiä. Käytännössä tästä saattaa aiheutua epäselvyyttä ratkaistaessa korvauskysymyksiä.

2.1.7. Vähäisen teletoiminnan ala

Voimassa olevan teletoimintalain 1 §:n 3 momentin 4 kohdan mukaan teletoimintalaki ei koske merkitykseltään vähäistä teletoimintaa sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään. Säännökset sisältyvät teletoiminta-asetuksen (374/87) 1 §:ään. Vähäisen teletoiminnan piiriin on asetuksessa luettu sähkölaitoksen ja kunnallistekniikan käytön ja valvonnan sekä liikenteen ohjauksen edellyttämä teletoiminta samoin kuin muu yleisen teleliikenteen kannalta merkitykseltään vähäinen teletoiminta sen mukaan kuin liikenneministeriö määrää. Korkein hallinto-oikeus on kuitenkin katsonut (25.6.1990 taltio 2158), että liikenneministeriölle ei ole voitu asetuksella siirtää edelleen valtaa määrittellä, mikä on vähäistä teletoimintaa.

Käytännössä on osoittautunut, että usein olisi tarpeellista yksittäistapauksessa lukea jokin vähäisen teletoiminnan muoto pois teletoimintalain soveltamisalasta. Tällaisia ovat muun muassa tapaukset, joissa teletoimintalain 1 §:n 3 momentin 2 kohdassa tarkoitettua muuta kuin yleistä radioteletoimintaa harjoittava käyttäjä haluaisi käyttää radioverkkoonsa rajoitetusti myös yleiseen teletoimintaan. Voimassa olevan lain nojalla tähän toimintaan tarvitaan valtioneuvoston myöntämä toimilupa, vaikka toiminta on yleiseltä merkitykseltään olematonta.

Vastaavasti toimilupa on voimassa olevan lain nojalla tarpeen silloin, kun yleisradiotoiminnan harjoittaja lähettää radiolähetyksessä dataa rajoitetulle määrälle vastaanottajia. Milloin vastaanottajien määrä on hyvin suppea tai toiminta on lyhytaikaista, toimiluvan vaatiminen toiminnalta ei ole lain tavoitteiden toteutumisen kannalta mielekästä. Tällaisia lähetyksiä ovat muun muassa suppealle näkövammaisten ryhmälle suunnatut äänilehtijakelut. Käytännössä teletoimintalain piiristä tulisi myös voida yksittäistapauksessa vapauttaa eräät eril-

lisverkkojen ja yleisten televerkkojen yhdysliikennetapaukset. Nämä televerkkojen yhdysliikenteeseen liittyvät, usein hyvin vaikeat tulkinatilanteet lisääntyvät nopeasti yritysten vaihtoverkkojen lukumäärän ja merkityksen kasvun myötä.

Teletoiminnan tavoin nopeasti kehittyvällä teknisellä alalla erilaisten vähäisten yksittäistapausten lukeminen pois lain soveltamisalasta ei ole mahdollista eikä mielekästä asetustason säännöksellä. Toimivallan antaminen tältä osin hallintoviranomaiselle edellyttää teletoimintalain muuttamista.

2.1.8. Menettely eräissä häiriötapauksissa

Radiolain 12 §:ssä on määritelty menettelytavat siinä tapauksessa, että kaksi radiolaitetta häiritsee toisiaan. Kaikkiin muihin radio- ja telalaitteiden sekä sähkölaitteistojen välisiin häiriötapauksiin, joissa sekä häiritsevä että häiritty laite ovat asianomaisten määräysten mukaiset, on sovellettu sähkölakia. Sähkölain muutetun 5 §:n (1067/90) nojalla lakia ei kuitenkaan voida enää soveltaa telalaitteiden keskinäisiin eikä tele- ja radiolaitteiden välisiin häiriötapauksiin eikä myöskään tapauksiin, joissa tele- tai radiolaitteet häiritsevät sähkölaitteistoja. Sähkölain 5 §:ää muutettaessa lähtökohtana oli, että radio- ja telalaitteiden osalta menettelytavat määritellään näitä laitteita koskevassa lainsäädännössä.

Esitykseen sisältyvät edellä mainittuja häiriötapauksia koskevat säännökset.

2.2. Asian valmistelu ja lausunnot

Esitys on valmisteltu virkatyönä liikenneministeriössä yhteistyössä Telehallintokeskuksen kanssa. Esityksestä on pyydetty lausunto kauppa- ja teollisuusministeriöltä, maa- ja metsätalousministeriöltä, oikeusministeriöltä, sisäasiainministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, puolustusministeriöltä, keskusrikospoliisilta, kilpailuvirastolta, kuluttaja-asiamieheltä, kuluttajavirastolta, pääesikunnalta, Telehallintokeskuksesta, viestialan neuvottelukunnalta, tielaitokselta, Ilmailulaitokselta, Posti- ja telalaitokselta, Valtionrautateiltä, tullilaitokselta, Teknillisen korkeakoulun teletekniikan laboratoriolta, Puhelinlaitosten Liitto ry:ltä, Helsingin Puhelinyhdistykseltä, Suomen Kaapelitelevisio-

liitto ry:ltä, Finlands Svenska Kommunförbund rf:ltä, Suomen Kaupunkiliitolta, Suomen Kunnallisliitolta, Suomen Kiinteistöliitolta, Neuvottelevat Sähkösuunnittelijat ry:ltä, Keskuskauppakamarilta, Teollisuuden Keskusliitolta, Suomen Paikallisladioliitto ry:ltä, Suomen Pankkiyhdistykseltä, Suomen Sähköuraakoitsijaliitto ry:ltä, Suomen Radioamatööri-liitto ry:ltä, Kuluttajat-Konsumenterna ry:ltä, Oy L M Ericsson Ab:ltä, Oy Nokia Ab:ltä, Oy Philips Ab:ltä, Siemens Oy:ltä ja Oy Yleisradio Ab:ltä.

Lausunnoissa esitykseen on suhtauduttu pääasiassa myönteisesti. Eräitä esityksen yksityiskohtia lukuun ottamatta lausunnot on yleensä otettu huomioon. Eräät lausunnonantajista ovat vastustaneet lain muuttamista siten, että toimilupa teletoimintaan voidaan myöntää myös ulkomaisen elinkeinonharjoittajan Suomessa rekisteröidylle sivuliikkeelle. Lähinnä valmistajien edustajat ovat pitäneet telepäätelaitteiden merkintävaatimusta kalliina ratkaisuna. Posti- ja telelaitos katsoo, että telemaksuja koskevia säännöksiä ei tulisi muuttaa tässä vaiheessa. Poliisi on toivonut itselleen esitettyä laajempia oikeuksia tunnistamistietojen saantiin. Tielaitos ja kunnallisjärjestöt vastustavat telekaapeleiden siirtokustannuksia koskevaa säännöstä.

3. Esityksen organisatoriset ja taloudelliset vaikutukset

Telepäätelaitteiden kansainvälisen standarditoiminnan huomattava lisääntyminen ja uudet telepäätelaitteiden kaupanpidon valvontatehtävät ovat lisänneet Telehallintokeskuksen resurssitarvetta. Tästä hallituksen esityksestä aiheutuva lisähenkilöstön tarve ei kuitenkaan ole välitön. Tarkoituksena on valtion talouden kehityksen sallimissa puitteissa ottaa Telehallintokeskuksen lisääntyvistä tehtävistä johtuvat resurssitarpeet huomioon hallituksen lähivuosien tulo- ja menoarvioesityksissä sekä pyrkiä järjestämään telehallintoon tarvittavaa henkilöstöä hallinnonalan sisäisin järjestelyin.

Asetuksella on tarkoitus säätää telepäätelaitteiden hyväksynnästä ja teleurakoinnin valtuustotoiminnasta perittävät maksut tässä vaiheessa sellaisiksi, että ne kattavat Telehallintokeskukselle näistä tehtävistä aiheutuvat kustannukset. Eurooppalaisen hyväksyntäjärjestelmän kehittyessä Telehallintokeskuksen toimintaa ei

kuitenkaan ole mahdollista järjestää kustannusvastaavaksi. Toisaalta Telehallintokeskuksella on myös sellaisia yhteiskunnallisia tehtäviä, joiden osalta kustannusvastaavuuden toteuttaminen ei ole tarkoituksenmukaistakaan. Esimerkkeinä voidaan mainita teletoiminnan ohjaus ja valvonta, standardointi ja telealan kansainväliseen yhteistyöhön osallistuminen sekä telepäätelaitteiden kaupanpidon valvonta.

Telepäätelaitteiden merkintä aiheuttaa laitevalmistajille ja maahantuojille yhteensä 4—5 miljoonan markan vuotuiset kustannukset, jotka kuitenkin asteittain vähenevät eurooppalaisen hyväksyntämerkinnän käyttöönoton jälkeen.

Teleurakoitsijoiden rekisteröintimaksuina arvioidaan kertyvän miljoona markkaa ja vuosimaksuina 500 000 markkaa vuodessa.

Datasiirtotoiminnan vapautuminen toimiluvanvaraisuudesta lisää datasiirron kilpailua. Sen arvioidaan alentavan hintoja. Kilpailun piiriin tulevien markkinoiden liikevaihdoksi arvioidaan 100 miljoonaa markkaa vuodessa. Uusien, ilman toimilupaa toimivien telelaitosten markkinaosuuden arvioidaan nousevan muutamassa vuodessa noin 10 prosenttiin. Datasiirron kysyntä kasvaa niin nopeasti, että uusi kilpailu ei vähennä nykyisten telelaitosten datasiirtotoiminnan absoluuttista liikevaihtoa. Ottaen huomioon datasiirtotoiminnan osuuden telelaitosten kokonaistuloista, tällä ei kuitenkaan ole olennaista merkitystä telelaitosten taloudelle ja sitä kautta niiden kyvylle huolehtia teletoimintalain mukaisista velvollisuuksistaan.

Teleurakointijärjestelmä vapauttaa televerkkojen rakentamisen kilpailulle. Sen arvioidaan alentavan hintoja.

Kahden neuvottelukunnan lakkauttamisesta aiheutuu vähäistä säästöä.

4. Esityksen suhde eurooppalaiseen kehitykseen

EY:n piirissä on ponnisteltu voimakkaasti telepalvelu- ja telepäätelaitemarkkinoiden avaamiseksi kilpailulle. Telepäätelaitteiden osalta pyrkimyksenä on ollut vielä olemassa olevien yksinmyyntioikeuksien purkaminen sekä sellaisen hyväksyntäjärjestelmän luominen, jossa päätelaitteille syntyy yhteisön laajuiset sisämarkkinat. Tavoite edellyttää myös yleisen televerkon liittymään kytkettävissä olevan lait-

teen markkinoille tuonnin rajoittamista. Hyväksyntämenettelyä ja telepäätelaitteiden kaupantaitoa koskeviin säännöksiin ehdotettujen muutosten jälkeen teletoimintalaki vastaa EY:n direktiivien vaatimuksia tältä osin.

EY:n neuvoston direktiivi n:o 263/91 koskee jäsenvaltioiden telepäätelaitteita koskevan lainsäädännön lähentämistä mukaan lukien laitteiden vastavuoroinen hyväksyntä. Direktiivin mukaan telepäätelaitteen valmistaja voi valita useasta tavasta osoittaa, että laite vastaa sille asetettuja teknisiä vaatimuksia. Teletoimintalain 20 §:n ja 21 §:n 4 ja 5 momentin muutosehdotukset sekä lakiin lisättäväksi ehdotettu 10 a § tekevät mahdolliseksi omaksua myös Suomessa EY:n hyväksyntämenettelyä vastaavan järjestelmän.

EY:n neuvoston direktiivi n:o 387/90 koskee telepalveluiden sisämarkkinoiden luomista toteuttamalla niin sanottu avoimen verkon tarjonta. Päämäärään pyritään yhdenmukaistamalla yhteisössä tiettyjen *telepalveluiden tarjontaehtot*. Direktiivin 3 artiklassa edellytetään ehdoilta tasapuolisuutta, selkeyttä ja julkisuutta sekä yhdenvertaisuutta. Televerkkoon liittymistä saa rajoittaa vain erikseen määrättyjen oleellisten vaatimusten sitä edellyttäessä. Tarkoituksena on direktiivin 4 artiklan mukaan antaa avointa verkon tarjontaa koskevat erilliset direktiivit teletoiminnan eri osa-alueille. Ehdot koskevat teknisiä rajapintoja ja palveluiden ominaisuuksia, toimitus- ja käyttöehtoja sekä hinnoitteluperiaatteita.

Ehdotettu teletoimintalain 22 §:n muutos tekee mahdolliseksi sen, että tarpeen vaatiessa Suomessa voidaan antaa hinnoitteluperiaatteita koskevia määräyksiä. Muilta osin voidaan teletoimintalain nojalla tarvittaessa antaa alemmanasteisia normeja, jotka vastaavat edellä mainitun direktiivin sisältöä. Näitä normeja annetaan asetuksella, telelaitosten toimiluvissa sekä liikenneministeriön ja Telehallintokeskuksen teletoimintalain nojalla antamissa päätöksissä.

EY:n neuvoston direktiivillä n:o 388/90 pyritään edistämään kilpailua telepalvelumarkkinoilla. Direktiivin 2 artiklan mukaan kaikki *telepalveluiden tarjonnan yksin- ja erityisoikeudet* on peruutettava puhelinta, teleksiä, matkaviestintää ja kaukohakua lukuun ottamatta. Toimilupamenettely voidaan kuitenkin säilyttää direktiivissä määriteltujen olennaisten vaatimusten turvaamiseksi. Luvan saamisen ehtojen on tällöinkin oltava objektiivisia, tasapuo-

lisia ja selkeitä, minkä lisäksi lupamenettelyssä on oltava valitusoikeus. Direktiivissä ei ole määriteltä, mitä erityisoikeuksilla tarkoitetaan.

Suomessa ei ole yksinoikeuksia telepalveluiden tarjonnassa niilläkään teletoiminnan alueilla, joissa direktiivi ne sallii. Esityksen mukaan lisäksi datasiirtotoiminta vapautettaisiin tarkoituksenmukaisuusharkinnan jälkeen myönnettävästä toimiluvasta. EY:n tuomioistuimessa on vireillä eräiden jäsenmaiden valitus, jossa vaaditaan direktiivin kumoamista erityisoikeuksien kiellon osalta. Tuomioistuin on erään toisen valituksen johdosta kumonnut vastaavat säännökset telepäätelaitteita koskevassa direktiivissä. Lisäksi on huomattava, että direktiivin 2 artiklan 3 kohdassa lievennetään yksin- ja erityisoikeuksien kieltoa kehottamalla jäsenmaita ilmoittamaan toimenpiteistään direktiivin periaatteiden toteuttamiseksi samoin kuin toimilupajärjestelmistään. Niin ikään direktiivin 3 artiklassa sallitaan toimilupamenettelyn säilyttäminen myös kytkentäisessä datasiirrosta, kunhan menettely täyttää direktiivissä asetetut ehdot.

EY:n tuomioistuimen aikanaan antamasta ratkaisusta voi seurata, että direktiivin on katsottava edellyttävän soveltamisalaansa kuulvilla teletoiminnan aloilla oikeusharkintana tapahtuvaa toimilupamenettelyä sekä valitusoikeutta kielteisestä päätöksestä.

Teletoimintalain 4 §:n nojalla toimiluvan myöntää Suomessa valtioneuvosto tarkoituksenmukaisuusharkintana, eikä päätöksestä voi tarkoituksenmukaisuusperusteella valittaa. Niin ollen on mahdollista, että direktiivin käsitteistön selkiinnyttyä teletoimintalaki ei tältä osin vastaa EY:n lainsäädäntöä. Tässä vaiheessa ei kuitenkaan ole katsottu aiheelliseksi ehdottaa lakiin tämän johdosta muutosta. On myös aiheellista seurata lainsäädännön kehitystä muissa maissa.

Direktiivin 3 artiklassa sallitaan 31 päivänä joulukuuta 1992 päättyvänä siirtymäaikana kieltää *kiinteiden johtojen pelkkä jälleenmyynti* kaupallisilta operaattoreilta. Toimilupamenettely sallitaan edelleen oleellisten vaatimusten turvaamiseksi ja kytkentäisessä datasiirrosta myös silloin, kun harjoitettava toiminta voi haitata tämän palvelun tarjoajia.

Teletoimintalain 10 §:n 1 momentin nojalla jokaisella on oikeus vuokrata yleisestä televerkosta verkon välityskyvyn sallimissa rajoissa kiinteitä yhteyksiä ja käyttää niitä myös edelleen käytettäväksi tarjoamalla. Viimeksi mai-

nittu käyttö ei kuitenkaan saa haitata yleisen teletoiminnan harjoittamista. Tältä osin teletoimintalaki on yhdenmukainen direktiivin vaatimusten kanssa, erityisesti sen jälkeen, kun ehdotuksen mukaisesti kyseinen haitattomuus-edellytys poistetaan laista.

Jos yksin- tai erityisoikeudet yleisten televerkkojen rakentamiseen ja toiminnan hoitoon niissä säilytetään, *verkkoihin liittymisehtojen* on direktiivin 4 artiklan nojalla oltava objektiivisia ja syrjimättömiä ja ne on julkaistava. Tätä koskevat määräykset sisältyvät liikenneministeriön teletoimintalain 10 §:n 2 momentin nojalla antamaan päätökseen telediittymien toimitusehtojen yleisistä perusteista (1283/91).

Kiinteiden johtojen luovutusajan tulee direktiivin 4 artiklan mukaan olla kohtuullinen. Jos kiinteiden johtojen *maksuja* korotetaan, jäsenvaltion on ilmoitettava komissiolle korotukseen oikeuttavat syyt.

Kiinteiden johtojen luovuttamisaikaa koskevat määräykset on tarkoitus tarvittaessa sisällyttää liikenneministeriön teletoimintalain 10 §:n 2 momentin nojalla telediittymien yleisistä toimitusehdoista antamaan päätökseen. Te-

letoimintalakiin ei kuitenkaan sisälly säännöstä, joka oikeuttaisi telehallintoviranomaisen vaatimaan telelaitoksilta tietoja direktiivin mukaisista hinnankorotuksista.

Direktiivin 6 artiklassa edellytetään eräiden *telepalveluiden tarjontarajoitusten* poistamista sekä sitä, että palvelun edelleen tarjoajia ei saa kohdella eriarvoisesti käyttöehdoissa tai käyttömaksuissa. Kyseisiä rajoituksia ei ole Suomen teletoimintalainsäädännössä. Käyttöehtojen tasapuolisuutta koskevat määräykset sisältyvät teletoimintalain 8 §:n 1 momenttiin ja 22 §:n 1 momenttiin sekä telediittymien yleisistä toimitusehdoista annettuun liikenneministeriön päätökseen.

Direktiivin 7 artiklassa edellytetään *telehallintotehtävien* siirtämistä telelaitoksista riippumattomalle toimielimelle, mikä on toteutettu Suomessa teletoimintalailla ja telehallinnosta annetulla lailla.

Teletoimintalain 22 §:n muutosehdotus sekä sen nojalla annettavat tarkemmat määräykset tekevät teletoimintamme yhdenmukaiseksi EY:n edellä mainitun direktiivin vaatimusten kanssa.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Teletoimintalaki

1 §. *Soveltamisala.* Voimassa olevan pykälän 2 momentin nojalla valtion viraston ja laitoksen oikeudesta harjoittaa teletoimintaa omaa tarvettaan varten säädetään asetuksella. Teletoiminta-asetuksen 2 §:ssä tämä oikeus on annettu sisäasiainministeriölle, ilmailuhallitukselle (nykyisin Ilmailulaitos) ja Valtionrautateille, joilla on laissa tarkoitettuja erillisverkkoja. Koska valtion viraston tai laitoksen on mahdollista hankkia teletoimintalain 5 §:ssä tarkoitettu erillisverkkolupa omaa tarvettaan varten ylläpitämänsä televerkkoon, poikkeussäännöksen säilyttäminen 1 §:ssä ei ole tarkoituksenmukaista. Ilmailulaitoksen ja Valtionrauteiden osalta tähän ei ole perustetta senkään vuoksi, että niistä on teletoimintalain säätämisen jälkeen muodostettu valtion liikelaitoksia

(laki Valtionrautateista (747/89) ja laki Ilmailulaitoksesta (1123/90)). Niiden kohtelevinen lainsäädännössä kilpailijoitaan paremmin ei ole perusteltua. Tarkoituksena on antaa sisäasiainministeriölle, Ilmailulaitokselle ja Valtionrautateille teletoimintalain 5 §:ssä tarkoitettu erillisverkkolupa niiden harjoittamaan teletoimintaa.

Yleisperusteluissa esitetyistä syistä ehdotetaan 1 §:n 3 momentin 4 kohtaa muutettavaksi siten, että liikenneministeriölle annettaisiin oikeus erikseen päättää, mikä on vähäistä teletoimintaa. Liikenneministeriön päätöksellä korvattaisiin nykyisin teletoiminta-asetuksen 1 §:ssä oleva säännös. Tarkoituksena ei ole supistaa voimassa olevan lain ja asetuksen mukaista vähäisen teletoiminnan alaa, vaan päin vastoin laajentaa sitä muun ohella yleisperusteluissa esitettyihin tapauksiin. Ehdotus vastaa kaapelilähetystoiminnasta annetun lain 1 §:n 2 momentin 6 kohdan säännöstä.

4 §. *Yleinen teletoiminta.* Ehdotuksen mukaan toimilupa yleiseen teletoimintaan voitaisiin myöntää myös ulkomaisen elinkeinonharjoittajan Suomessa rekisteröidylle sivuliikkeelle. Ulkomaisen elinkeinonharjoittajan sivuliikkeen merkitsemisestä kaupparekisteriin säädetään kaupparekisterilaissa (129/79).

Toimilupa yleiseen teletoimintaan antaa luvan haltijalle teletoimintalain mukaiset velvollisuudet. Velvollisuuksista seuraavan vastuun takia on edellytettävä, että telelaitos on rekisteröity Suomessa. Koska teletoiminnan harjoittaminen välttämättä vaatii Suomessa sijaitsevaa käyttöomaisuutta, vastuun toteuttaminen ei sen sijaan edellytä sitä, että telelaitos on suomalainen oikeushenkilö.

Muutos tekee mahdolliseksi laajentaa teletoiminnan kilpailua. Harkintavalta yksittäistapaauksissa jää kuitenkin valtioneuvostolle. Ulkomaiden yrittäjien laajamittainen pyrkiminen Suomen teletoimintaan ei ole todennäköistä. Suomen markkinat ovat suhteellisesti varsin pienet ja perusteletoiminta edellyttää suuria investointeja. Kotimaiset telelaitokset ovat teknisesti ja taloudellisesti kilpailukykyisiä. Harjoitetulla toimilupapolitiikalla kotimaisten telelaitosten kilpailua on laajennettu ja laajennetaan edelleen siten, että telemaksut lähenevät kustannuksia vastaavaa tasoa. Lain telemaksuja koskevat säännökset erityisesti 22 §:ään nyt ehdotettavan muutoksen jälkeen johtavat siihen, että yleinen teletoiminta ei merkittävästi houkuttele uutta kilpailua.

Telelaitoksen tehtäviin kuuluu 9 §:n muutos ehdotuksen mukaisesti muun muassa varautuminen poikkeusoloihin. Milloin viestinnän varautumissuunnittelussa katsotaan, että ulkomaisen elinkeinonharjoittajan sivuliike, jolle on myönnetty toimilupa teletoimintaan, ei voisi maan turvallisuuden kannalta tähän tehtävään osallistua, telelaitos voitaisiin jättää pois varautumisyhteistyöstä. Tässäkään suhteessa esitys ei käytännössä merkitse olennaista muutosta nykyiseen tilanteeseen, jossa toimilupa yleiseen teletoimintaan on voitu myöntää jopa täydellisesti ulkomaisessa omistuksessa olevalle suomalaiselle yhteisölle.

Teletoiminnalle on tärkeää sen jatkuvuus mahdollisuuksien mukaan kaikissa oloissa. Se, että telelaitos voisi olla ulkomaisen elinkeinonharjoittajan sivuliike, ei kuitenkaan vaaranna teletoiminnan jatkuvuutta. Jos ulkomaisen elinkeinonharjoittajan omistama telelaitos lopettaisi toimintansa, valtioneuvosto päättäisi teletoi-

mintalain 30 §:n mukaisesti toimenpiteistä, joihin olisi ryhdyttävä teletoiminnan ylläpitämiseksi.

Yleisperusteluissa esitetyistä syistä datasiirtotoiminta ei yleensä enää edellyttäisi toimilupaa teletoimintaan. Tätä koskeva säännös on pykälän 2 momentissa.

5 §. *Teletoiminta erillisverkossa ja datasiirtotoiminta.* Pykälän otsikko ehdotetaan muutettavaksi, koska pykälään lisätään datasiirtotoimintaa koskevat säännökset. Pykälän uuden 2 momentin nojalla säännöksessä tarkoitettut henkilöt ja yhteisöt saavat harjoittaa kyntäistä yleistä datasiirtotoimintaa ja datasiirtotoimintaa erillisverkossa tehtyään siitä ilmoituksen liikenneministeriölle. Sen sijaan säännöksessä ei vapautettaisi toimilupamenettelyn piiristä kiinteillä johdoilla tapahtuvaa yleistä datasiirtotoimintaa.

Säännöksessä tarkoitetaan datasiirtotoiminnalla teletoimintaa, joka tapahtuu asianomaisten teknisten määräysten mukaisessa datasiirtoverkossa.

Käyttäjän aseman turvaamiseksi ehdotetaan uudessa 3 momentissa, että liikenneministeriö voi kieltää pykälässä tarkoitettua datasiirtotoiminnan harjoittamisen momentissa mainituista syistä. Liikenneministeriön 3 momentin nojalla antamaan päätökseen saadaan hakea muutosta noudattaen, mitä 27 §:n 2 momentissa säädetään.

Pykälän 4 momentin nojalla 2 momentissa tarkoitettuun yleisen datasiirtotoiminnan harjoittajaan sovellettaisiin, mitä telelaitoksesta säädetään. Niin ollen yleisen datasiirtotoiminnan harjoittajalla olisi kaikki teletoimintalaissa telelaitokselle säädetty oikeudet ja velvollisuudet.

7 §. *Toimiluvan ehdot.* Telelaitosten toimilupa liittyy siirtoyhteyshuoltoon, jossa yleensä määritellään ne televerkon keskuskeskukset, joiden välillä vierekkäisten toimialueiden telelaitokset voivat harjoittaa yhdysliikennettä. Koska näiden siirtoyhteyksien määrittelyyn yksittäistapaauksessa ei sisälly viestintäpoliittisesti merkittävää toimivaltaa, ehdotetaan valtioneuvoston yleisistunnon toiminnan kehittämiseksi, että siirtoyhteyksien määrittely eriytetään toimiluvasta. Ehdotuksen 8 §:n uuden 3 momentin mukaan tehtävä siirretään liikenneministeriölle.

8 §. *Telelaitoksen yleiset velvollisuudet.* Pykälän uuden 3 momentin nojalla siirtoyhteyksien

määrittely siirrettäisiin 7 §:n perusteluissa mainituista syistä liikenneministeriön tehtäväksi.

Telelaitosten paikallisliikennealueiden välisen teleliikenne on luonteeltaan kaukoteletoimintaa, johon voidaan antaa oikeus pääsääntöisesti myöntämällä siihen lain 5 §:n mukainen toimilupa. Sen vuoksi tarkoituksena ei ole liikenneministeriön päätöksiin laajentaa telelaitosten nykyisten toimilupien mukaisia siirtoyhteysoikeuksia.

9 §. *Telelaitosten tehtävät.* Pykälän johtolauseessa on otettu huomioon 7 ja 8 §:ään ehdotetut muutokset.

Pykälän 1 momentin 1 ja 2 kohdan säännökset vastaavat sisällöltään voimassa olevan pykälän 1 ja 2 kohtaa.

Valmiuslain (1080/91) 40 §:n 1 momentin nojalla valtioneuvostolla, valtion hallintoviranomaisilla, valtion liikelaitoksilla ja muilla valtion viranomaisilla sekä kunnilla on velvollisuus varautua poikkeusoloihin. Teletoiminnan merkitys poikkeusoloissa korostuu. Valmiuslain säännös velvoittaa telelaitoksista vain Posti- ja telelaitosta osallistumaan edellä mainituksa säännöksessä tarkoitettuihin toimenpiteisiin. Käytännössä poikkeusolojen teletoimintaa ei voida turvata pelkästään Posti- ja telelaitoksen toimenpitein, vaan siihen tarvitaan kaikkien telelaitosten panosta. Tästä syystä ehdotetaan, että teletoimintalakia täydennetään ottamalla 9 §:n uudeksi 3 kohdaksi valmiuslain 40 §:ää vastaava säännös telelaitosten varautumisvelvoitteesta.

Jos telelaitokselle aiheutuu pykälän 1 momentin 3 kohdan nojalla tehdystä toimenpiteestä 2 momentissa mainittuja kustannuksia, telelaitokselle voitaisiin korvata tällaiset kustannukset valtion varoista. Tällaisilla kustannuksilla tarkoitetaan muun ohella sellaisista toimenpiteistä aiheutuvia kustannuksia, joihin on osoitettu valtion tulo- ja menoarviossa korvaus momentilla 31.55.58 Korvaus poikkeusolojen viestintäjärjestelyistä. Telelaitokselle ei maksettaisi pykälän mukaista korvausta, milloin toimenpiteen tilaava viranomainen maksaa aiheutuvat kustannukset jostakin muusta tarkoitukseen osoitetusta määrärahasta.

Pykälän 2 momentin säännös vastaa väestönsuojelulain (438/58) 27 §:n säännöstä.

10 §. *Käyttäjän oikeudet ja velvollisuudet.* Voimassa olevan pykälän 1 momentin nojalla käyttäjä saa tarjota säännöksessä tarkoitettuja kiinteitä yhteyksiä edelleen käytettäväksi edellyttäen, että edelleen tarjoaminen ei haittaa

yleistä teletoimintaa. Edelleen tarjontaa harjoitetaan muun muassa silloin, kun niin sanottujen lisäarvopalveluiden tarjoaja antaa telelaitokselta vuokratun yhteyden asiakkaansa käyttöön. Tarkoituksena on tällöin tehdä mahdolliseksi teleyhteys asiakkaan ja palvelun tarjoajan palvelun — esimerkiksi tietokannan — välillä. Hallintokäytännössä on katsottu, että sallittuun edelleenkäyttöön ei kuulu se, että telelaitoksen luovuttamaa kiinteää yhteyttä käytetään sellaiseen toimintaan, joka itsenäisesti täyttää yleisen teletoiminnan tunnusmerkit.

Haitasta johtuvalla edelleenkäytön rajoituksella ei ole käytännössä ollut merkitystä eikä vastaisuudessakaan ole odotettavissa, että kiinteiden yhteyksien sallittu edelleenkäyttö voisi merkitä uhkaa tai olennaista haittaa yleisen teletoiminnan hoitamiselle. Näistä syistä ehdotetaan, että pykälän 1 momentista poistetaan kiinteän yhteyden edelleen tarjonnan rajoitus.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöstä siitä, että käyttäjä saa liittää yleiseen televerkkoon muitakin laitteita kuin telepäätelaitteita. Käytännössä yleiseen televerkkoon on viestintän mahdollistamiseksi kuitenkin liitettävä käyttäjän hallinnassa olevia televerkkoja. Esimerkiksi rakennusten sisäjohtoverkot tulee voida liittää yleiseen televerkkoon. Näistä syistä ja lakiin lisättäväksi ehdotetun uuden 2 a luvun johdosta ehdotetaan, että pykälän 3 momenttia täydennetään esitetyllä tavalla.

Pykälän uuden 4 momentin nojalla Telehallintokeskus voisi erityisestä syystä myöntää poikkeuksen 3 momentin säännöksestä. Erityinen syy olisi esimerkiksi se, että telepäätelaitteiden valmistaja joutuu liittämään televerkkoon telepäätelaitteen kokeilu- tai mittauksessa. Sen sijaan ei ole tarkoituksena, että Telehallintokeskus säännöksen nojalla myöntäisi yleisiä poikkeuksia telepäätelaitteiden kaupanpitosäännöksiin.

Ehdotuksen 4 momentin mukaan telelaitos saisi liittää yleiseen televerkkoon hyväksymättömiäkin laitteita omaa tarvettaan varten. Telelaitos ei kuitenkaan tämän oikeutensa perusteella voisi sallia sitä, että käyttäjät liittäisivät televerkkoon muita kuin asianmukaisesti hyväksytyjä telepäätelaitteita.

Hyväksymättömän telepäätelaitteen liittämisestä yleiseen televerkkoon säädetään rangaistus ehdotuksen 26 a §:n 1 kohdassa.

10 a §. *Telepäätelaitteiden maahantuonti, myynti ja kaupanpito.* Telepäätelaitteita on määritetty 2 §:n 5 kohdassa. Yleisiä televerkkoja ovat

2 §:n 2 kohdassa tarkoitettut televerkot, joissa harjoitetaan pykälän 3 kohdan mukaista yleistä teletoimintaa.

Pykälän 1 momentissa säädetty kielto koskee kaikkia telepäätelaitteita, jotka on tarkoitettu liitettäväksi yleiseen televerkkoon. Säännöksessä ei kielletäisi hyväksymättömien telepäätelaitteiden maahantuontia omaa tarvetta varten. Tällaisen laitteen liittäminen yleiseen televerkkoon on kuitenkin kielletty 10 §:n 3 momentin nojalla. Laitteen maahan tuonut yksityinen voisi luonnollisesti hyväksyttää laitteensa sen mukaan kuin siitä säädetään 21 §:ssä ja saada niin oikeuden liittää se yleiseen televerkkoon.

Pykälän 2 momentin mukaan telepäätelaitte on varustettava merkinnällä, josta käyttäjä voi päätellä, saako laitteen liittää yleiseen televerkkoon vai ei. Teletarkastusviranomaisen antaa merkinnöistä tarkemmat määräykset. Myös ulkomainen hyväksyntämerkki voitaisiin ehdotuksen 21 §:n 4 momentin mukaisesti hyväksyä 10 a §:n 2 momentissa tarkoitetuksi merkiksi. Tällainen on esimerkiksi Euroopan yhteisöjen hyväksyntämerkki. Määräyksissä vahvistettaisiin myös merkkien ulkomuoto ja tarkemmat käyttömääräykset.

Ehdotuksen mukaan hyväksymättömiäkin telepäätelaitteita saa tuoda maahan, pitää kaupan, myydä ja luovuttaa toiselle, jolle niitä ole tarkoitettu yleiseen televerkkoon liitettäväksi. Käytännössä tällaisten laitteiden tarjonta ja kysyntä on hyvin vähäistä. Kuluttajan aseman turvaamiseksi on siksi välttämätöntä, että laitetta kaupan pidettäessä sen käyttötarkoitus käy selvästi ilmi. Sen vuoksi ehdotetaan, että myös sellainen telepäätelaitte olisi merkittävä pykälässä esitetyllä tavalla.

Kaupanpitoa koskevien säännösten rikkomisesta seuraisi ehdotuksen 26 a §:n 2 kohdan nojalla rangaistus. Laitteiden myyjä olisi lisäksi korvausvelvollinen vahinkoa kärsineelle laitteen ostajalle sen mukaan kuin siitä on erikseen säädetty.

Pykäläehdotuksen 3 momentin nojalla Telehallintokeskus voisi erityisestä syystä määrätä, ettei telepäätelaitetta ole tarpeen merkitä pykälän 2 momentin mukaisesti. Säännös on tarpeen erityisesti uusien säännösten voimaantulon jälkeisenä ylimenokautena.

Kaupanpitoa koskevien säännösten noudattamista valvoo Telehallintokeskus. Ehdotuksen 28 §:n mukaisesti laitteiden maahantuontia valvoisi Telehallintokeskuksen ohella tullilaitos.

2 a luku. Televerkon liittäminen yleiseen televerkostoon

Yleisperusteluissa esitetyistä syistä lakia täydennettäisiin televerkon yleiseen televerkostoon liittämistä koskevilla säännöksillä. Säännökset sisältyvät ehdotuksen 2 a lukuun, johon kuuluvat ehdotuksen 10 b ja 10 c §.

10 b §. *Teleurakointi.* Pykäläehdotuksen 1 momentin mukaan yleiseen televerkostoon liitettävän televerkon, jonka ominaisuudet vaikuttavat yleiseen televerkostoon — esimerkiksi rakennuksen sisäjohtoverkon — tulee täyttää 20 §:n nojalla asetetut tekniset vaatimukset.

Liittämisen voisi pykälän mukaan suorittaa telalaitoksen ohella valtuutettu teleurakoitsija. Niin ollen liittämisoikeus olisi muillakin teleurakointia harjoittavalla elinkeinonharjoittajalla kuin sillä telalaitoksella, jonka hallinnassa kyseinen osa yleistä televerkostoa on.

Ehdotettu säännös ei edellytä sitä, että televerkon omistajan tulisi tehdä pysyvä sopimus televerkon ylläpidosta telalaitoksen tai valtuutetun teleurakoitsijan kanssa. Televerkon omistaja voisi tarvittaessa tilata verkon ylläpitotyön miltä telalaitokselta tai valtuutetulta teleurakoitsijalta tahansa.

Teleurakoitsijalla on oikeus ainoastaan fyysisesti liittää televerkko yleiseen televerkkoon. Vain telalaitoksella on oikeus antaa käyttäjälle liittymiä ja käynnistää teleliikenne yleiseen televerkkoon liitettyssä televerkossa.

Telehallintokeskus antaisi 2 momentin nojalla tarkemmat määräykset valtuuttamismenettelystä. Tarkoituksena on, että Telehallintokeskus ylläpitää valtuutettujen teleurakoitsijoiden rekisteriä, johon merkittäisiin Telehallintokeskuksen määrittelemät vaatimukset täyttävä henkilö tai yritys.

Ehdotuksen 29 §:n 3 momentissa on teleurakoitsijan salassapitovelvollisuutta koskeva säännös. Se olisi yhtä laaja kuin telalaitoksen palveluksessa olevan salassapitovelvollisuus. Salassapitovelvollisuuden rikkomisesta ehdotetaan säädettäväksi rangaistus 26 a §:n 5 kohdassa.

10 c §. *Televerkon omistajan velvollisuudet.* Jotta uudistettava teleurakointijärjestelmä voisi käytännössä toimia, televerkon omistajalla tulee olla velvollisuus ylläpitää verkko teknisten vaatimusten mukaisena sekä säilyttää televerkon rakennetta osoittavia asiakirjoja. Velvollisuus tähän sisältyy ehdotuksen 1 momenttiin. Säilyttämisvelvollisuuden ohella televerkon

omistajan asiana olisi huolehtia verkkokaavion ylläpitämisestä siten, että se on jatkuvasti ajan tasalla. Asiakirjojen säilyttämisestä annettaisiin tarkemmat määräykset 20 §:n nojalla.

Yleisen teletoiminnan häiriöttömyyden turvaamiseksi ehdotetaan 2 momentissa, että telelaitos saisi oikeuden irrottaa ylläpitämästään yleisestä televerkosta televerkon, joka aiheuttaa vaaraa tai häiriötä yleiselle teletoiminnalle. Jos määräysten vastainen televerkko ei kuitenkaan aiheuta vaaraa tai häiriötä, telelaitoksella olisi irrottamisoikeus vain silloin, kun verkkoa ei teletarkastusviranomaisen kehotuksesta huolimatta saateta teknisten vaatimusten mukaiseksi.

16 §. *Korvaukset.* Yleisperusteluissa esitetyistä syistä ehdotetaan lakia täydennettäväksi telekaapeleiden siirtokustannuksia koskevalla säännöksellä, joka otettaisiin 16 §:n uudeksi 4 momentiksi.

Ehdotuksen mukaan telelaitos olisi velvollinen huolehtimaan telekaapeleiden siirrosta siirtotarpeen aiheuttajan tilauksesta. Telelaitoksen oikeus korvaukseen koskisi kaikkia siirrosta aiheutuvia materiaali- ja työkuukustannuksia. Milloin telekaapeleita siirron yhteydessä parannetaan tai lisätään, tämä otetaan huomioon korvausta määriteltäessä. Jos korvauksesta ei sovita, asia ratkaistaan yksityisoikeudellisena riita-asiana sen mukaan kuin siitä on erikseen säädetty.

Sopimukset, jotka telelaitokset ovat tehneet maanomistajien kanssa telekaapeleiden sijoittamisesta, jäisivät lain muuttamisesta huolimatta edelleen voimaan. Kaapeleiden sijoittamisesta ja siirtokustannusten korvaamisesta voitaisiin lain voimaantulon jälkeenkin sopia ehdotuksen mukaisesta poikkeavalla tavalla.

19 §. *Teletoiminnan neuvottelukunta.* Teletointalain voimaantulon jälkeenkin runsaana neljänä vuotena teletoiminnan kilpailu on olennaisesti laajentunut. Periaatteellisten neuvottelukuntatyypissä toimielimessä valmisteltavien hallinnollisten ratkaisujen tarve on vastavasti vähentynyt. Valmistelussa tarpeellinen yhteistyö sidosryhmien kanssa on toteutettu ja voidaan vastaisuudessaakin toteuttaa nopeasti ja tarkoituksenmukaisesti joko perustamalla työryhmiä erityiskysymyksiä varten tai lausuntoja kuulemismenettelyssä. Teletointintalain säätämisen jälkeen on niin ikään perustettu Telehallintokeskus, jonka johtokunnassa on telehallinnosta annetun asetuksen 10 §:n 1 momentin (1065/89) nojalla telealan tärkeimpien sidos-

ryhmien edustus. Telehallintokeskuksen yhteydessä toimii lisäksi useita telealan työryhmiä. Näistä syistä neuvottelukunta raskaana hallinnollisena järjestelmänä ei ole enää tarpeen, minkä vuoksi se ehdotetaan lakkautettavaksi.

Ehdotettu muutos aiheuttaa muutoksen myös 20 §:ään.

20 §. *Tekniset määräykset.* Ehdotuksen mukaan liikenneministeriö vahvistaisi pykälän 1 momentin nojalla myös 10 b §:ssä tarkoitetut määräykset. Liikenneministeriö voisi kuitenkin siirtää toimivallan määräysten antamiseen Telehallintokeskukselle pykälän 2 momentin nojalla.

Koska teletoiminnan neuvottelukunta ehdotetaan 19 §:n perusteluissa esitetyistä syistä lakkautettavaksi, säännöksessä oleva maininta lausuntomenettelystä ehdotetaan poistettavaksi.

21 §. *Teletarkastus.* Pykäläehdotuksen 1 momentin mukaan teletarkastusviranomaisena toimii Telehallintokeskus, jolle se siirrä tyyppihyväksyntäviranomaisen tehtäviä pykälän 3 momentin mukaisesti muulle yhteisölle. Teletarkastusviranomaisen antaa määräykset teletarkastukseen liittyvistä teknisistä menettelytapoista. Nämä tehtävät kuuluvat liikenneministeriötä luontevammin alan tekniselle asiantuntijavirastolle, jota ei vielä ollut perustettu teletointintalakia säädettäessä.

Pykälän 2 momenttia ehdotetaan täydennettäväksi niin, että säännöksessä tarkoitettuja maksuja voidaan periä myös teleurakoitsijan valtuuttamisesta aiheutuvista hallinnollisista toimenpiteistä.

Pykälän 3 momentin muutokset seuraavat 1 momenttiin ehdotetusta muutoksesta.

Pykälän 4 momentin nojalla teletarkastusviranomaisen antaisi määräykset telepäätelaitteiden hyväksynnästä. Päätösvalan sijoittaminen tälle tasolle yksinkertaistaa eurooppalaisten laadunvarmistus- ja hyväksyntäjärjestelmien kanssa yhdenmukaisen järjestelmän omaksumista Suomessa. Teletarkastusviranomaisen päätöksellä voitaisiin Suomessa hyväksytyksi telepäätelaitteeksi katsoa ulkomailla hyväksytty telepäätelaitte ilman suomalaista tarkastusta ja tyyppihyväksyntää. Teletarkastusviranomaisen vahvistaisi niin ikään telepäätelaitteiden suunnittelua, tuotantoa, testausta ja tarkastusta koskevat laatuvaatimukset silloin, kun hyväksyntä myönnetään ilman viranomaisen en-

nakkotarkastusta. Vahvistettavat vaatimukset vastaisivat telealan kansainvälisesti sovittuja normeja ja standardeja.

21 a §. *Televerkon ja telepäätelaitteen aiheuttaman häiriön poistaminen.* Radiolain ja sähkölain mukaiset menettelytavat ovat erilaiset siinä tapauksessa, että laitekohtaisten normien mukaiset laitteet häiritsevät toisiaan. Sähkölaissa periaatteena on, että viimeksi tulleen laitteen tai laitteiston omistaja vastaa häiriöiden poistamisesta. Radiolain 12 §:n nojalla Telehallintokeskus tekee häiriötapauksessa osapuolille ehdotuksen menettelytavoista ja ratkaisee asian, milloin osapuolet eivät pääse siitä sopimukseen.

Koska telepäätelaitteet ja muut telailaitteet ovat toiminnallisesti sekä käyttötarkoitukseltaan ja sijoituspaikoiltaan verrattavissa radiolaitteisiin, ehdotetaan uuteen 21 a §:ään otettavaksi niiden häiriötapauksia varten radiolain 12 §:ää vastaava säännös. Menettely koskisi kaikkia niitä tapauksia, joissa telepäätelaitte tai muu telailaitte on häiriön aiheuttaja siitä riippumatta, mihin laitteeseen häiriö kohdistuu.

22 §. *Telemaksut.* Ehdotuksessa tarkennetaan telemaksujen kohtuullisuutta koskevaa säännöstä. Telemaksujen tulisi 1 momentin nojalla olla paitsi tasapuolisia, myös kohtuullisessa suhteessa suoritteesta aiheutuneisiin kustannuksiin. Kun voimassa olevan lainkin mukaan maksujen tulee olla kohtuullisia, muutos ei merkitsisi asiallisesti suurta muutosta maksusäännökseen. Täydennettynä säännös kuitenkin merkitsisi muun ohella sitä, että telailaitos ei voisi niin sanotulla ristisubventiolla kohtuuttomasti vääristää telemaksuja. Ristisubventiota hyväksi käyttäen telailaitos voi alentaa kilpailun alaisen toimintansa hintoja sellaisen teletoinnin ylijäämällä, jossa se voi käyttää hyväkseen muita elinkeinonharjoittajia parempaa markkina-asemaansa. Säännös vastaisi EY:n telemaksuja koskevaa lainsäädäntöä.

Pykälän 2 momentin mukaan liikenneministeriö vahvistaisi määräykset telemaksujen yleisistä perusteista sekä maksujen julkisuudesta ja erittelystä. Ennen teletoinninalakiin vuonna 1990 tehtyä muutosta liikenneministeriö vahvisti määräykset telemaksujen yleisistä perusteista. Kun viimeksi mainitulla lain muutoksella olennaiset maksuperusteet — kohtuullisuus ja tasapuolisuus — sisällytettiin lain 22 §:ään, liikenneministeriön toimivallasta kyseisten määräysten antamiseen luovuttiin. Koska sitovien määräysten antaminen erityisesti maksujen

julkisuudesta on tarpeen, ehdotetaan määräysten antamistoimivallan palauttamista 22 §:ään.

Pykälän nojalla annettavat liikenneministeriön määräykset koskisivat kaikkia telailaitoksia ja niiden telemaksuja. Posti- ja telailaitoksen maksuista olisi kuitenkin pykälän 3 momentin nojalla lisäksi voimassa, mitä Posti- ja telailaitoksesta annetussa laissa (748/89) säädetään. Posti- ja telailaitoksen hinnoittelun osalta ehdotus ei siis merkitsisi muutosta nykyisiin säännöksiin eikä niin ollen aiheuta ristiriitaa Posti- ja telailaitosta koskevien erityissäännösten kanssa.

23 §. *Tiedonsaantioikeus.* Tiedonsaantioikeutta koskevaa säännöstä ehdotetaan täydennettäväksi teleurakointijärjestelmän uudistuksen johdosta. Telehallintoviranomaisilla olisi ehdotuksen mukaan tietojensaantioikeus telailaitosten ohella myös muilta televerkkojen omistajilta ja haltijoilta samoin kuin valtuutetuilta teleurakoitsijoilta. Muita televerkkojen omistajia ja haltijoita ovat esimerkiksi kiinteistöjen sisäisten verkkojen ja lain 5 §:ssä tarkoitettujen erillisverkkojen omistajat ja haltijat. Tiedot ovat tarpeen erityisesti teletoinninalain 20 §:n nojalla annettujen määräysten noudattamisen valvomiseksi.

26 §. *Luvaton teletoinnin harjoittaminen.* Pykälän otsikkoa ehdotetaan tarkennettavaksi lakiin lisättäväksi ehdotetun uuden rangaistus-säännöksen (26 a §) johdosta.

26 a §. *Teletoinnista annettujen säännösten rikkominen.* Pykälän 1 kohdan mukaan rangaistavaksi säädettäisiin epäkunnossa olevan tai hyväksymättömän telepäätelaitteen liittäminen yleiseen televerkkoon.

Pykäläehdotuksen 2 kohdassa säädettäisiin rangaistus telepäätelaitteiden maahantuontia, myyntiä ja kaupanpitoa koskevien säännösten noudattamisen tehosteeksi.

Ehdotuksen 10 b §:ssä tarkoitettua teleurakointityön suorittamisesta ilman pykälässä tarkoitettua valtuutusta säädettäisiin rangaistus pykälän 3 kohdassa. Vastaavasti säädettäisiin 4 kohdassa rangaistus televerkon omistajalle, joka laiminlyö 10 c §:n mukaiset velvollisuutensa.

Pykälän 6 kohdassa säädettäisiin rangaistus 29 a §:ssä tarkoitettua suojauspuhepurkulaiteen oikeudettomasta hallussapidosta ja käytöstä.

Säännöksessä tarkoitettut teot olisivat rangaistavia vain tahallisia.

26 b §. *Menettämisseuraamukset.* Pykälässä säädettäisiin menettämisseuraamuksesta vas-

taavalla tavalla kuin radiolain 20 §:n 3 momentissa. Menettämisseuraamusta koskeva säännös on tarpeen, kun lakia täydennetään 26 a §:ään otettavilla rangaistussäännöksillä. Rikoksen tuottamaan taloudelliseen hyötyyn sovellettaisiin yleisiä menettämisseuraamusta koskevia säännöksiä. Pykälässä säädettäisiin lisäksi, että 26 a §:n 1, 2 ja 6 kohdassa tarkoitetuissa rikoksissa rikoksen kohteena käytetty telelaite tulee julistaa menetetyksi, jolleivät asianhaarat ole erittäin lieventävät.

27 §. *Muutoksenhaku.* Pykälään ehdotetaan tehtäväksi 21 §:n muutoksesta johtuva muutos.

28 §. *Virka-apu.* Pykälä ehdotetaan muutettavaksi yhdenmukaiseksi radiolain 22 §:n 1 momentin kanssa. Muutos on tarpeen uusien telepäätelaitteiden maahantuontia koskevien säännösten johdosta. Pykälässä annettaisiin lisäksi tullilaitoksen tehtäväksi valvoa Telehallintokeskuksen ohella telelaitteiden maahantuontisäännösten noudattamista.

29 §. *Vaitiolovelvollisuus.* Yleisperusteluissa esitetyistä syistä ehdotuksen 2 momentin mukaan poliisille annettaisiin oikeus saada telelaitoksesta tunnistamistietoja eräissä törkeissä rikostapauksissa.

Voimassa olevan rikoslain mukaan säännöksessä tarkoitettuja rikoksia, joista ei säädetä lievempää rangaistusta kuin yksi vuosi vankeutta, ovat muun muassa valtiopetos- ja maanpetosrikokset (rikoslain 11 ja 12 luku), tappo (21 luvun 1 §), murha (21 luvun 2 §), törkeä ryöstö (31 luvun 2 §), murhapoltto (34 luvun 1—5 §), ilma-aluksen kaappaus (34 luvun 14 a §), ilmaliikennesabotaasi (34 luvun 14 b §) ja törkeä huumausainerikos (huumausainelain (41/72) 3 §).

Säännöksen mukaan telelaitoksella olisi oikeus saada valtion varoista korvaus tunnistamistietojen luovuttamisesta poliisille. Korvauksen määrä riippuisi tietojen antamisesta aiheutuneista kustannuksista. Telelaitos olisi velvolinen huolehtimaan tunnistamistietojen hankkimiseksi tarpeellisista teknisistä järjestelyistä.

Pykälän uuden 3 momentin mukaan valtuutetulla teleurakoitsijalla sekä urakoitsijan palveluksessa olevalla henkilöllä olisi telelaitoksen henkilöstön vaitiolovelvollisuutta vastaava velvollisuus. Vaitiolovelvollisuuden rikkomisesta ehdotetaan säädettäväksi rangaistus 26 a §:n 6 kohdassa.

29 a §. *Televiestin suojauksen oikeudeton purku.* Pykälässä tarkoitettu laite on laite, jonka tarkoituksena on luvattomasti avata televerkos-

sa välitettävänä olevan viestin suojaus. Televerkolla tarkoitetaan lain 2 §:n 2 kohdassa tarkoitettua verkkoa ja viestillä mitä tahansa samassa lainkohdassa tarkoitettua puhelua tai muuta viestiä. Tällä hetkellä suojausta käytetään yleisimmin kaapelilähetyksverkossa lähetetyissä televisio-ohjelmissa.

Säännös vastaa radiolain 7 §:n 2 momentin säännöstä. Myös tällaisen laitteen oikeudeton hallussapito olisi kielletty. Oikeuden laitteen hallussapitoon voi saada vain sopimalla televiestin suojan lähetäjän kanssa suojauksen purkamisesta.

Säännös ei loukkaa kansalaisen oikeutta hallussapitää viestinnässä tarpeellisia laitteita, koska muulle kuin asianomaiselle itselleen tarkoitettua viestin salauksen avaamislaitteen ainoa käyttötarkoitus on viestin oikeudeton vastaanotto. Yhdenmukaisesti radiolain 7 §:n 2 momentin kanssa ehdotetaan kuitenkin, että Telehallintokeskus voisi myöntää luvan säännöksessä tarkoitettua laitteen hallussapitoon ja käyttöön. Lupa saattaa olla tarpeellinen muun ohella tutkimus- ja tuotekehittelytarkoituksia varten.

Säännöksen rikkomisesta ehdotetaan säädettäväksi rangaistus 26 a §:n 6 kohdassa.

1.2. Radiolaki

4 §. *Lupa.* Ehdotuksen mukaan pykälässä liikenneministeriölle annettu toimivalta antaa eräitä radioteknisiä määräyksiä siirrettäisiin Telehallintokeskukselle.

8 §. *Oikeus radiolaitteiden käyttöön.* Pykälän 1 ja 2 momentin muutoksilla siirrettäisiin radiolaitteiden hyväksyntävaatimusten määrittely Telehallintokeskuksen tehtäväksi. Tarkoitus on, että Telehallintokeskus säännösten nojalla vahvistaisi radiolaitteiden tekniset määräykset ja määräisi, miten vaatimustenmukaisuus on osoitettava. Kun samanaikaisesti 10 § ehdotetaan kumottavaksi, Telehallintokeskuksen päätöksen mukaisesti voitaisiin radiolaitteiden hyväksyntä järjestää muullakin tavalla kuin tyyppihyväksynnällä. Tätä edellyttävät eurooppalaisessa radioalan yhteistyössä laaditut normit, joiden mukaan vaatimustenmukaisuus tulee voida osoittaa muillakin vaihtoehtoisilla tavoilla. Ehdotettu muutos tekee mahdolliseksi järjestää radiolaitteiden hyväksyntä yhdenmukaisesti kehitteillä olevan eurooppalaisen hyväksyntäjärjestelmän kanssa.

Pykälän 3 momentin nojalla Telehallintokeskus antaisi määräykset radiolaitteiden hyväksyntämerkinnöistä.

Pykälän nykyistä 3 momenttia vastaava säännös ehdotetaan poistettavaksi laista. Vastaava määräys on tarkoitus sisällyttää Telehallintokeskuksen pykälän nojalla antamiin määräyksiin.

10 §. *Tekninen tarkastus ja tyyppihyväksyntä.* Edellä 8 §:n perusteluissa mainituista syistä ehdotetaan pykälä kumottavaksi. Sanotun pykälän nojalla annettavalla Telehallintokeskuksen päätöksellä on tarkoitus säilyttää tyyppihyväksyntä yhtenä vaihtoehtoisena vaatimustenmukaisuuden osoittajana.

12 §. *Häiriöt.* Yleisperusteluissa esitetyistä syistä pykälän uuden 4 momentin nojalla pykälässä esitetty häiriöiden selvittämismenettely laajentuisi koskemaan radiolaitteiden keskinäisten häiriötapausten ohella myös tapauksia, joissa radiolaitteet häiritsevät telepäätelaitteita tai muita telelaitteita taikka sähkölaitteistoja.

13 §. *Liikenneministeriön tehtävät.* Liikenneministeriö ei ole antanut pykälässä tarkoitettuja määräyksiä. Säännös ehdotetaan tarpeettomana poistettavaksi.

14 §. *Radiotekninen neuvottelukunta.* Radiotekninen neuvottelukunta on osoittautunut radioteknisten kysymysten käsittelyssä tarpeettomaksi etupäässä teletoimintalain 19 §:n perusteluissa edellä esitetyistä syistä. Neuvottelukunnan on korvannut Telehallintokeskuksen työryhmyöskentely ja niin liikenneministeriön kuin Telehallintokeskuksenkin suoraan eri sidosryhmille osoittamat lausunto- ja selvityspyynnöt. Tästä syystä neuvottelukunta ehdotetaan lakkautettavaksi.

15 §. *Telehallintokeskus.* Pykälän 1 momentin 2 kohtaan ehdotetaan tehtäväksi 8 ja 10 §:n muutoksista johtuva muutos.

20 §. *Rangaistussäännökset.* Ehdotuksen mukaan menettämisseuraamusta koskevaa säännöstä muutettaisiin niin, että seuraamus selvästi koskee myös rikoksen kohteena käytettyä radiolaitetta.

21 §. *Muutoksenhaku.* Ehdotettu muutos johtuu 8 ja 10 §:n muutosehdotuksista.

22 §. *Virka-apu.* Pykälää ehdotetaan täydennettäväksi siten, että Telehallintokeskuksen ohella olisi tullilaitoksen tehtävänä valvoa radiolaitteiden maahantuontia koskevien säännösten noudattamista.

2. Tarkemmat säännökset

Teletoimintalain muutoksen johdosta kumotaan useita teletoiminta-asetuksen säännöksiä. Eräistä radiolain ja teletoimintalain nojalla perittävistä maksuista annettua asetusta (1338/91) täydennetään teleurakoitsijoiden valtuutusjärjestelmästä johtuvilla maksuilla.

Lisäksi liikenneministeriö antaa teletoimintalain 1 §:n, 20 §:n ja 22 §:n 2 momentin mukaiset päätökset. Telehallintokeskus antaa teletoimintalain 10 a, 10 b ja 10 c §:ssä sekä 21 §:n 4 momentissa tarkoitettuja määräyksiä.

Radiolain muutoksen johdosta tarkistetaan koko radioasetus ja uusitaan radiolaitteiden tyyppihyväksynnästä annetut määräykset.

3. Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan viipymättä sen jälkeen, kun ne on hyväksytty ja vahvistettu.

Teletoimintalain muutosehdotuksen siirtymäsäännöksen mukaan ennen lain voimaantuloa maahantuotuja tai Suomessa valmistettuja telepäätelaitteita saa pitää kaupan 1 päivänä tammikuuta 1993 saakka, vaikka niitä ei olisi tyyppihyväksytty. Telehallintokeskus voisi kuitenkin myöntää luvan ennen lain voimaantuloa tilattujen, tyyppihyväksymättömien telepäätelaitteiden maahantuontiin ja kaupanpitoon kunnes tyyppihyväksyntää koskeva hakemus on ratkaistu.

Teletoimintalain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen nojalla ne valtion virastot ja laitokset, joille on asetuksella myönnetty oikeus teletoiminnan harjoittamiseen, saavat jatkaa toiminnan harjoittamista, kunnes niiden teletoimintalain 5 §:ssä tarkoitettu hakemus on ratkaistu. Edellytyksenä olisi, että asianomainen virasto tai laitos hakee kyseistä lupaa ennen lain voimaantuloa.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

teletoimintalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 20 päivänä helmikuuta 1987 annetun teletoimintalain (183/87) 1 §:n 2 momentti ja 19 §, näistä 19 § sellaisena kuin se on osittain muutettuna 16 päivänä heinäkuuta 1990 annetulla lailla (661/90),

muutetaan 1 §:n 3 momentin 4 kohta, 4 §, 5 §:n otsikko, 7 §:n 2 momentti, 9 §, 10 §:n 1 ja 3 momentti, 20 §:n 1 momentti, 21 §, 22 §:n 1 ja 2 momentti, 23 §, 26 §:n otsikko, 27 §:n 1 momentti, 28 § ja 29 §:n 2 momentti,

sellaisena kuin niistä ovat 4 §, 5 §:n otsikko, 7 §:n 2 momentti, 10 §:n 1 momentti sekä 22 §:n 1 ja 2 momentti mainitussa 16 päivänä heinäkuuta 1990 annetussa laissa, 9 § osittain muutettuna mainitulla lailla, 21 § osittain muutettuna 10 päivänä kesäkuuta 1988 annetulla lailla (519/88) ja 23 § viimeksi mainitussa laissa, sekä

lisätään 5 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa 16 päivänä heinäkuuta 1990 annetussa laissa, uusi 2—4 momentti, 8 §:ään uusi 3 momentti, 10 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna viimeksi mainitulla lailla, uusi 4 momentti, jolloin nykyinen 4 momentti siirtyy 5 momentiksi, lakiin uusi 10 a § ja 2 a luku, 16 §:ään uusi 4 momentti, lakiin uusi 21 a, 26 a ja 26 b §, 29 §:ään uusi 3 momentti ja lakiin uusi 29 a §, seuraavasti:

1 §

Soveltamisala

Tämä laki ei koske:

4) lain soveltamisen kannalta merkityksellään vähäistä teletoimintaa sen mukaan kuin liikenneministeriö erikseen päättää.

4 §

Yleinen teletoiminta

Yleistä teletoimintaa harjoittavat sellaiset suomalaiset yhteisöt ja ulkomaisten elinkeinonharjoittajien Suomessa kaupparekisteriin merkityt sivuliikkeet, joille valtioneuvosto on myöntänyt siihen toimiluvan.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, datasiirtotoimintaa saavat harjoittaa 5 §:n 2 momentissa tarkoitettut henkilöt, yhteisöt, virastot, laitokset tai säätiot.

5 §

Teletoiminta erillisverkossa ja datasiirtotoiminta

Kytkeästä yleistä datasiirtotoimintaa sekä datasiirtoa erillisverkossa saa harjoittaa henkilö, yhteisö, virasto, laitos tai säätio taikka ulkomaisen elinkeinonharjoittajan Suomessa kaupparekisteriin merkitty sivuliike, joka on tehnyt siitä ilmoituksen liikenneministeriölle.

Liikenneministeriö voi kieltää 2 momentissa tarkoitetun toiminnan harjoittamisen, jos on ilmeistä, että yleisen datasiirtotoiminnan harjoittaja ei kykene säännölliseen datasiirtotoimintaan tai datasiirtotoiminnan harjoittaja ei noudata teletoimintalakia ja sen nojalla annettuja säännöksiä ja määräyksiä.

Tämän pykälän 2 momentissa tarkoitetun ilmoituksen tehneeseen yleisen datasiirtotoiminnan harjoittajaan sovelletaan, mitä telelaitoksesta säädetään ja määrätään.

7 §

Toimiluvan ehdot

Toimiluvassa määritellään telelaitoksen toimialue sekä teletoiminnalle asetetut rajoitukset.

8 §

Telelaitoksen yleiset velvollisuudet

Liikenneministeriö määrää ne siirtoyhteydet, joilla telelaitos saa harjoittaa teletoimintaa ja yhdysliikennettä toisen telelaitoksen kanssa.

9 §

Telelaitosten tehtävät

Telelaitoksen tulee toimialueellaan ja toimi-

luvassa mainituin rajoituksin sekä 8 §:n 3 momentissa tarkoitettuun siirtoyhteyksiin:

1) harjoittaa teletoimintaa ja antaa vahvistettujen palvelusvaatimusten puitteissa käyttäjille liittyviä televerkkoihinsa;

2) huolehtia osaltaan yhdysliikenteestä muiden telelaitosten kanssa sekä osallistua muutoinkin yleisten televerkkojen rakentamiseen ja ylläpitoon; sekä

3) varmistaa tehtäviensä mahdollisimman häiriötön hoitaminen myös poikkeusoloissa osallistumalla teletoiminnan valmiussuunniteluun, valmistelemalla etukäteen poikkeusoloissa tapahtuvaa toimintaa sekä muin toimenpitein.

Milloin 1 momentin 3 kohdasta aiheutuvat tehtävät edellyttävät toimenpiteitä, jotka selvästi poikkeavat tavanomaisena pidettävästä teletoiminnasta ja joista aiheutuu olennaisia lisäkustannuksia, voidaan tällaiset kustannukset korvata valtion varoista, jollei toimenpiteen tilaaja suorita telelaitokselle siitä aiheutuvia kustannuksia.

10 §

Käyttäjän oikeudet ja velvollisuudet

Jokaisella on oikeus liittyä yleisiin televerkkoihin ja vuokrata niistä verkon välityskyvyn sallimissa rajoissa kiinteitä yhteyksiä ja käyttää niitä televiestintään joko omaan tarkoitukseen tai edelleen käytettäväksi tarjoamalla.

Yleiseen televerkkoon saa liittää vain toimintakunnonssa olevia telepäätelaitteita, joiden verkkoonliittämismuutokset on hyväksytty joko tyyppihyväksynnällä tai 21 §:n 4 momentin nojalla vahvistetulla muulla tavalla, sekä televerkkoja siten kuin 2 a luvussa säädetään.

Telehallintokeskus voi erityisestä syystä myöntää luvan poiketa siitä, mitä 3 momentissa säädetään. Lisäksi telelaitos saa 3 momentin säännöksen estämättä omaa tarvettaan varten liittää yleiseen televerkkoon muitakin kuin säännöksen mukaisesti hyväksytyjä telepäätelaitteita.

10 a §

Telepäätelaitteiden maahantuonti, myynti ja kaupantaito

Yleiseen televerkkoon liitettäväksi tarkoitettua telepäätelaitetta ei saa tuoda maahan

myyntitarkoituksessa eikä pitää kaupan, myydä tai muutenkaan luovuttaa toiselle ennen kuin se on tyyppihyväksytty tai sen on muutoin varmistettu täyttävän 20 §:n nojalla sille asetetut vaatimukset siten kuin 21 §:n 4 momentin mukaan määrätään.

Kaupan pidettävä telepäätelaitte on varustettava merkinnällä, joka osoittaa, onko sen liittäminen yleiseen televerkkoon sallittu vai kielletty.

Telehallintokeskus voi erityisestä syystä määrätä, että telepäätelaitetta ei ole tarpeen merkitä 2 momentissa tarkoitettulla tavalla. Telehallintokeskus antaa muutoinkin tarkemmat määräykset merkinnästä.

2 a luku

Televerkon liittäminen yleiseen televerkostoon

10 b §

Teleurakointi

Yleisen televerkon osaksi tai yleisen televerkon liittymään liitettävän televerkon tulee täyttää 20 §:n nojalla televerkolle asetetut tekniset vaatimukset.

Edellä 1 momentissa tarkoitettun televerkon rakentamis- tai ylläpitotyöstä vastaavalla henkilöllä tai yrityksellä (*teleurakoitsija*) tulee olla tähän valtuutus, jonka saamisen ehdoista ja menettelystä määrää Telehallintokeskus. Televerkon saa liittää yleiseen televerkostoon vain valtuutettu telelaitos tai teleurakoitsija.

10 c §

Televerkon omistajan velvollisuudet

Televerkon omistaja on velvollinen pitämään verkkonsa 10 b §:n 1 momentissa tarkoitettujen määräysten mukaisena sekä säilyttämään ja ylläpitämään verkkokaaviota ja muita asiakirjoja sen mukaan kuin 20 §:n nojalla määrätään.

Telelaitoksella on oikeus irrottaa televerkko yleisestä televerkosta ja sulkea sen avulla toteutetut liittymät, jos televerkko aiheuttaa vaaraa tai häiriötä yleiselle teletoiminnalle tai sitä ei teltarkastusviranomaisen kehotuksesta huolimatta saateta 20 §:n nojalla annettujen teknisten määräysten mukaiseksi.

16 §

Korvaukset

Jos tämän luvun mukaisesti sijoitettuja telekaapeleita on tarpeen siirtää rakennustyön tai muun siihen verrattavan toimenpiteen vuoksi, telelaitos on velvollinen huolehtimaan niiden siirtämisestä. Jollei toisin ole sovittu, telelaitoksella on oikeus saada siirtokustannuksista täysi korvaus siirtämisen aiheuttaneen toimenpiteen suorittajalta.

20 §

Tekniset määräykset

Liikenneministeriö vahvistaa yleisiä televerkkoja, telepäätelaitteita ja muita telalaitteita koskevat tekniset määräykset sekä 10 b §:ssä tarkoitettujen televerkkojen yleiseen televerkkoon liittämistä koskevat määräykset.

21 §

Teletarkastus

Teletarkastusviranomainen on Telehallintokeskus, jollei 3 momentista muuta johdu. Teletarkastusviranomainen antaa 10 §:n 3 momentissa tarkoitetun tyyppihyväksynnän ja suorittaa teletoimen teknisiä tarkastuksia.

Tyyppihyväksynnästä, teleurakoitsijan valtuuttamisesta ja teletoimen teknisistä tarkastuksista perittävistä maksuista säädetään erikseen.

Telehallintokeskus voi antaa tyyppihyväksynnän muun viranomaisen tai julkisoikeudellisen yhteisön tehtäväksi. Telehallintokeskus voi 1 momentissa tarkoitettujen tehtävien suorittamisessa käyttää apunaan viranomaisia ja julkisoikeudellisia yhteisöjä sekä valtuuttaa tutkimuslaitoksia suorittamaan tyyppihyväksyntään liittyviä mittauksia ja tarkastuksia.

Teletarkastusviranomainen antaa määräykset telepäätelaitteiden tyyppihyväksyntämenettelystä samoin kuin muista menettelyistä, joilla telepäätelaitteen voidaan varmistaa täyttävän sille 20 §:n nojalla asetetut vaatimukset.

21 a §

Televerkon ja telepäätelaitteen aiheuttaman häiriön poistaminen

Jos televerkko tai telepäätelaitte aiheuttaa sähköisesti tai sähkömagneettisesti häiriötä te-

leverkolle, telepäätelaitteelle, radiolaitteelle tai sähkölaitteistolle siitä huolimatta, että häiritsevä ja häiritetty verkko, laite tai laitteisto ovat häiriönpäästö- ja häiriönsieto-ominaisuuksiltaan säännösten ja määräysten mukaiset, teletarkastusviranomainen tekee osapuolille ehdotuksen toimenpiteistä, joilla häiriö voidaan poistaa tai rajoittaa sen vaikutuksia.

Jolleivät osapuolet voi sopia häiriön poistamiseksi tarpeellisista toimenpiteistä taikka niistä aiheutuvien kustannusten määrästä tai jakamisesta, teletarkastusviranomainen ratkaisee asian.

22 §

Telemaksut

Telelaitoksen käyttäjiltään perimien maksujen ja telalaitosten keskinäisten maksujen tulee olla tasapuolisia ja kohtuullisessa suhteessa suoritteesta aiheutuneisiin kustannuksiin.

Liikenneministeriö vahvistaa määräykset telemaksujen yleisistä perusteista sekä maksujen julkisuudesta ja erittelystä.

23 §

Tiedonsaantioikeus

Liikenneministeriöllä ja Telehallintokeskuksella on oikeus saada telalaitoksilta, muilta televerkkojen omistajilta ja haltijoilta sekä valtuutetuilta teleurakoitsijoilta tässä luvussa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi tarpeellisia tietoja.

26 §

Luvaton teletoiminnan harjoittaminen

26 a §

Teletoiminnasta annettujen säännösten rikkominen

Joka

1) liittää telepäätelaitteen yleiseen televerkkoon vastoin 10 §:n 3 momentin säännöstä,

2) rikkoo telepäätelaitteiden maahantuontia, myyntiä ja kaupanpitoa koskevia 10 a §:n säännöksiä,

3) suorittaa 10 b §:n 2 momentissa tarkoitettua ilman säännöksessä tarkoitettua valtuutusta,

4) laiminlyö televerkon omistajalle 10 c §:ssä säädetty velvollisuus,

5) rikkoo 29 §:n 1 tai 3 momentissa säädettyä vaitiolovelvollisuutta, tai

6) hallussapitää tai käyttää 29 a §:ssä tarkoitettua laitetta sanotun säännöksen vastaisesti, on tuomittava, jollei teosta muussa laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *teletoiminnasta annettujen säännösten rikkomisesta* sakoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

26 b §

Menettämisseuraamukset

Edellä 26 ja 26 a §:ssä tarkoitetun rikoksen tekijälleen tai sille, jonka hyväksi hän on toiminut, tuottamaan taloudelliseen hyötyyn ja rikoksen tekemiseen käytettyyn esineeseen sovelletaan, mitä siitä rikoslaissa säädetään. Edellä 26 a §:n 1, 2 ja 6 kohdassa tarkoitetun rikoksen kohteena käytetty telelaitte on julistettava menetetyksi, jolleivät asianhaarat ole erittäin lieventävät.

27 §

Muutoksenhaku

Joka on tyytymätön 21 §:n 3 momentissa tarkoitetun telealan muun viranomaisen tai julkisyhteisön tyyppihyväksyntää koskevaan päätökseen, saa kirjallisesti vaatia siihen oikaisua Telehallintokeskukselta. Oikaisuvaatimus on annettava Telehallintokeskukselle kudenkymmenen päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Päätökseen, johon saadaan hakea oikaisua, on liitettävä oikaisuvaatimusosoitus.

28 §

Virka-apu

Telehallintokeskuksella on oikeus saada virka-apua poliisilta, tulliviranomaisilta ja rajavartiolaitokselta tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten täytäntöönpanemiseksi. Lisäksi tullilaitos valvoo Telehallintokeskuksen ohella telepäätelaitteiden maahantuontia koskevien säännösten ja määräysten noudattamista.

29 §

Vaitiolovelvollisuus

Poliisilla on 1 momentissa säädetyn vaitiolovelvollisuuden estämättä oikeus saada tarpeellisia tunnistamistietoja rikoslain 24 luvun 3 a §:ssä mainitun sekä sellaisen muun rikoksen selvittämiseksi, josta ei säädetä lievempää rangaistusta kuin yksi vuosi vankeutta. Telelaitoksella on oikeus saada tunnistamistietojen antamisesta korvaus valtion varoista.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu vaitiolovelvollisuus on myös 10 b §:ssä tarkoitetulla valtuutetulla teleurakoitsijalla sekä teleurakoitsijan palveluksessa olevalla henkilöllä.

29 a §

Televiestin suojauksen oikeudeton purku

Sellaisen laitteen oikeudeton hallussapito ja käyttö on kielletty, jonka käyttötarkoituksena on poistaa televerkossa välitettävän, muun kuin asianomaisen itsensä vastaanotettavaksi tarkoitetun viestin erityisellä teknisellä järjestelmällä toteutettu suojaus. Telehallintokeskus voi antaa luvan tällaisen laitteen hallussapitoon ja käyttöön.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Ennen lain voimaantuloa maahantuotuja tai Suomessa valmistettuja 10 a §:n 1 momentissa tarkoitettuja telepäätelaitteita saa pitää kaupan 1 päivään tammikuuta 1993 saakka, vaikka niitä ei olisi tyyppihyväksytty. Telehallintokeskus voi myöntää luvan ennen lain voimaantuloa tilattujen, tyyppihyväksymättömien telepäätelaitteiden maahantuontiin ja kaupanpitoon, kunnes tyyppihyväksyntää koskeva hakemus on ratkaistu. Muita kuin yleiseen televerkkoon liitettäviä telepäätelaitteita saa pitää kaupan ilman 10 a §:n 2 momentissa säädettyä merkintää 1 päivään tammikuuta 1993 saakka.

Valtion virasto tai laitos, jolle on 1 §:n 2 momentin nojalla annettulla asetuksella myönnetty oikeus teletoiminnan harjoittamiseen, saa harjoittaa teletoimintaa asetuksessa tarkoitettussa laajuudessa, kunnes viraston tai laitoksen lain 5 §:ssä tarkoitettu hakemus on ratkaistu, milloin kyseistä lupaa on haettu ennen tämän lain voimaantuloa.

2.

Laki radiolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 10 päivänä kesäkuuta 1988 annetun radiolain (517/88) 10 §, 13 §:n 2 momentti ja 14 §, niistä viimeksi mainittu pykälä sellaisena kuin se on osittain muutettuna 16 päivänä heinäkuuta 1990 annetulla lailla (662/90),

muutetaan 4 §:n 4 momentti, 8 §, 15 §:n 1 momentin 2 kohta, 20 §:n 3 momentti, 21 §:n 1 momentti ja 22 §:n 1 momentti, niistä 8 § sellaisena kuin se on osittain muutettuna mainitulla 16 päivänä heinäkuuta 1990 annetulla lailla, sekä

lisätään 12 §:ään uusi 4 momentti, seuraavasti:

4 §

Lupa

Telehallintokeskus voi antaa määräyksiä sellaisten 2 momentissa tarkoitettujen radiolähettimien käytöstä, joiden hallussapito ja käyttö eivät edellytä lupaa.

8 §

Oikeus radiolaitteiden käyttöön

Radiolähetintä ei saa käyttää radioviestintään, tuoda maahan myyntitarkoituksessa eikä pitää kaupan, myydä tai muutenkaan luovutaa toiselle ennen kuin sen on varmistettu täyttävän sille asetetut vaatimukset siten kuin Telehallintokeskus tarkemmin määrää.

Radiovastaanotinta ei saa tuoda maahan myyntitarkoituksessa eikä pitää kaupan ennen kuin sen on varmistettu täyttävän sille 9 §:n nojalla asetetut vaatimukset siten kuin Telehallintokeskus tarkemmin määrää.

Radiolaitteet on varustettava Telehallintokeskuksen määräämällä tavalla 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen vaatimusten mukaisuuden osoittavalla merkinnällä.

12 §

Häiriöt

Edellä 1—3 momentissa tarkoitettua menetelyä noudatetaan myös silloin, kun radiolaite aiheuttaa häiriötä televerkolle, telepäätelaitteelle tai sähkölaitteistolle, jonka häiriönsieto-ominaisuudet ovat säännösten ja määräysten mukaiset.

15 §

Telehallintokeskus

Telehallintokeskuksen tehtävänä on tämän lain mukaan:

2) valvoa että radiolaitteet ovat 8 §:ssä tarkoitettujen määräysten mukaiset;

20 §

Rangaistussäännökset

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetun rikoksen tekijälleen tai sille, jonka hyväksi hän on toiminut, tuottamaan taloudelliseen hyötyyn ja rikoksen tekemiseen käytettyyn esineeseen sovelletaan, mitä siitä rikoslaissa säädetään. Rikoksen kohteena käytetty radiolaite on julistettava menetetyksi, jolleivät asianhaarat ole erittäin lieventävät.

21 §

Muutoksenhaku

Joka on tyytymätön Telehallintokeskuksen 8 §:n 1 tai 2 momentin nojalla tekemään radiolaitteen hyväksymistä koskevaan päätökseen tai 12 §:n taikka 15 §:n 2 tai 3 momentin nojalla tekemään päätökseen, saa hakea siihen muutosta liikenneministeriöltä noudattaen muutoin, mitä muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) säädetään.

22 §

Virka-apu

Telehallintokeskuksella on oikeus saada virka-apua poliisilta, tulliviranomaisilta ja raja-

vartiolaitokselta tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten täytäntöönpanemiseksi. Lisäksi tullilaitos valvoo Telehallintokeskuksen ohella radiolaitteiden maahantuontia koskevien säännösten ja määräysten noudattamista.

— — — — —

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Helsingissä 20 päivänä joulukuuta 1991

Tasavallan Presidentti
MAUNO KOIVISTO

Liikenneministeri *Ole Norrback*

1.

Laki**teletoimintalain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 20 päivänä helmikuuta 1987 annetun teletoimintalain (183/87) 1 §:n 2 momentti ja 19 §, näistä 19 § sellaisena kuin se on osittain muutettuna 16 päivänä heinäkuuta 1990 annetulla lailla (661/90),

muutetaan 1 §:n 3 momentin 4 kohta, 4 §, 5 §:n otsikko, 7 §:n 2 momentti, 9 §, 10 §:n 1 ja 3 momentti, 20 §:n 1 momentti, 21 §, 22 §:n 1 ja 2 momentti, 23 §, 26 §:n otsikko, 27 §:n 1 momentti, 28 § ja 29 §:n 2 momentti,

sellaisena kuin niistä ovat 4 §, 5 §:n otsikko, 7 §:n 2 momentti, 10 §:n 1 momentti sekä 22 §:n 1 ja 2 momentti mainitussa 16 päivänä heinäkuuta 1990 annetussa laissa, 9 § osittain muutettuna mainitulla lailla, 21 § osittain muutettuna 10 päivänä kesäkuuta 1988 annetulla lailla (519/88) ja 23 § viimeksi mainitussa laissa, sekä

lisätään 5 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa 16 päivänä heinäkuuta 1990 annetussa laissa, uusi 2—4 momentti, 8 §:ään uusi 3 momentti, 10 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna viimeksi mainitulla lailla, uusi 4 momentti, jolloin nykyinen 4 momentti siirtyy 5 momentiksi, lakiin uusi 10 a § ja 2 a luku, 16 §:ään uusi 4 momentti, lakiin uusi 21 a, 26 a ja 26 b §, 29 §:ään uusi 3 momentti ja lakiin uusi 29 a §, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §*Soveltamisala*

Valtion viraston tai laitoksen oikeudesta harjoittaa teletoimintaa omaa tarvettaan varten säädetään asetuksella.

(2 momentti kumotaan)

Tämä laki ei koske:

4) merkitykseltään vähäistä teletoimintaa sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

4) *lain soveltamisen kannalta* merkitykseltään vähäistä teletoimintaa sen mukaan kuin *liikenneministeriö* erikseen päättää.

4 §*Yleinen teletoiminta*

Yleistä teletoimintaa harjoittavat sellaiset suomalaiset yhteisöt, joille valtioneuvosto on myöntänyt siihen toimiluvan.

4 §*Yleinen teletoiminta*

Yleistä teletoimintaa harjoittavat sellaiset suomalaiset yhteisöt ja ulkomaisten elinkeinonharjoittajien Suomessa kaupparekisteriin merkityt sivuliikkeet, joille valtioneuvosto on myöntänyt siihen toimiluvan.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, datasiirtotoimintaa saavat harjoittaa 5 §:n 2 momentissa tarkoitetut henkilöt, yhteisöt, virastot, laitokset tai säätiöt.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5 §

Teletointinta erillisverkossa

5 §

Teletointinta erillisverkossa ja datasiirtotoimitinta

Kytkenntäistä yleistä datasiirtotoimitinta sekä datasiirtoa erillisverkossa saa harjoittaa henkilö, yhteisö, virasto, laitos tai säätiö taikka ulkomaisen elinkeinonharjoittajan Suomessa kaupparekisteriin merkitty sivuliike, joka on tehnyt siitä ilmoituksen liikenneministeriölle.

Liikenneministeriö voi kieltää 2 momentissa tarkoitetun toiminnan harjoittamisen, jos on ilmeistä, että yleisen datasiirtotoiminnan harjoittaja ei kykene säännölliseen datasiirtotoimitintaan tai datasiirtotoiminnan harjoittaja ei noudata teletointintalakia ja sen nojalla annettuja säännöksiä ja määräyksiä.

Tämän pykälän 2 momentissa tarkoitetun ilmoituksen tehneeseen yleisen datasiirtotoiminnan harjoittajaan sovelletaan, mitä telelaitoksesta säädetään ja määrätään.

7 §

Toimiluvan ehdot

Toimiluvassa määritellään telelaitoksen toimialue, ne siirtoyhteydet, joilla teletointintaa ja yhdysliikennettä toisen telelaitoksen kanssa saadaan harjoittaa sekä teletointinnalle asetetut rajoitukset.

Toimiluvassa määritellään telelaitoksen toimialue sekä teletointinnalle asetetut rajoitukset.

8 §

Telelaitoksen yleiset velvollisuudet

Liikenneministeriö määrää ne siirtoyhteydet, joilla telelaitos saa harjoittaa teletointintaa ja yhdysliikennettä toisen telelaitoksen kanssa.

9 §

Telelaitoksen tehtävät

Telelaitoksen tulee toimialueellaan ja toimiluvassa mainituin rajoituksin ja siirtoyhteyksin:

- 1) harjoittaa teletointintaa ja antaa vahvistettujen palvelutasovaatimusten puitteissa käyttäjille liittymiä televerkkoihinsa; ja
- 2) huolehtia osaltaan yhdysliikenteestä mui-

9 §

Telelaitosten tehtävät

Telelaitoksen tulee toimialueellaan ja toimiluvassa mainituin rajoituksin sekä 8 §:n 3 momentissa tarkoitettuina siirtoyhteyksin:

- 1) harjoittaa teletointintaa ja antaa vahvistettujen palvelutasovaatimusten puitteissa käyttäjille liittymiä televerkkoihinsa;
- 2) huolehtia osaltaan yhdysliikenteestä mui-

Voimassa oleva laki

den telelaitosten kanssa sekä osallistua muutoinkin yleisten televerkkojen rakentamiseen ja ylläpitoon.

10 §

Käyttäjän oikeudet ja velvollisuudet

Jokaisella on oikeus liittyä yleisiin televerkkoihin ja vuokrata niistä verkon välityskyvyn sallimissa rajoissa kiinteitä yhteyksiä ja käyttää niitä televiestintään joko omaan tarkoitukseen-
sa tai edelleen käytettäväksi tarjoamalla. Käyttäjän muille tarjoama edelleenkäyttö ei kuitenkaan saa haitata yleisen teletoiminnan hoitamista.

Yleisessä televerkossa saa käyttää vain verkoonliittämismominaisuuksiltaan hyväksytyjä (tyyppihyväksyntä) ja toimintakunnossa olevia telepäätelaitteita. Tyyppihyväksynnästä säädetään 21 §:ssä.

Ehdotus

den telelaitosten kanssa sekä osallistua muutoinkin yleisten televerkkojen rakentamiseen ja ylläpitoon; sekä

3) varmistaa tehtäviensä mahdollisimman häiriötön hoitaminen myös poikkeusoloissa osallistumalla teletoiminnan valmiussuunnitteluun, valmistelemalla etukäteen poikkeusoloissa tapahtuvaa toimintaa sekä muin toimenpitein.

Milloin 1 momentin 3 kohdasta aiheutuvat tehtävät edellyttävät toimenpiteitä, jotka selvästi poikkeavat tavanomaisena pidettävästä teletoiminnasta ja joista aiheutuu olennaisia lisäkustannuksia, voidaan tällaiset kustannukset korvata valtion varoista, jollei toimenpiteen tilaaja suorita telelaitokselle siitä aiheutuvia kustannuksia.

10 §

Käyttäjän oikeudet ja velvollisuudet

Jokaisella on oikeus liittyä yleisiin televerkkoihin ja vuokrata niistä verkon välityskyvyn sallimissa rajoissa kiinteitä yhteyksiä ja käyttää niitä televiestintään joko omaan tarkoitukseensa tai edelleen käytettäväksi tarjoamalla.

Yleiseen televerkkoon saa liittää vain toimintakunnossa olevia telepäätelaitteita, joiden verkoonliittämismominaisuudet on hyväksytty joko tyyppihyväksynnällä tai 21 §:n 4 momentin nojalla vahvistetulla muulla tavalla, sekä televerkoja siten kuin 2 a luvussa säädetään.

Telehallintokeskus voi erityisestä syystä myöntää luvan poiketa siitä, mitä 3 momentissa säädetään. Lisäksi telelaitos saa 3 momentin säännöksen estämättä omaa tarvettaan varten liittää yleiseen televerkkoon muitakin kuin säännöksen mukaisesti hyväksytyjä telepäätelaitteita.

10 a §

Telepäätelaitteiden maahantuonti, myynti ja kaupanpito

Yleiseen televerkkoon liitettäväksi tarkoitettua telepäätelaitetta ei saa tuoda maahan myyntitarkoituksessa eikä pitää kaupan, myydä tai muutenkaan luovuttaa toiselle ennen kuin se on tyyppihyväksytty tai sen on muutoin varmistettu

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

täyttävän 20 §:n nojalla sille asetetut vaatimukset siten kuin 21 §:n 4 momentin mukaan määrätään.

Kaupan pidettävä telepäätelaitte on varustettava merkinnällä, joka osoittaa, onko sen liittäminen yleiseen televerkkoon sallittu vai kielletty.

Telehallintokeskus voi erityisestä syystä määrätä, että telepäätelaitetta ei ole tarpeen merkitä 2 momentissa tarkoitettulla tavalla. Telehallintokeskus antaa muutoinkin tarkemmat määräykset merkinnästä.

2 a luku

**Televerkon liittäminen yleiseen
televerkostoon**

10 b §

Teleurakointi

Yleisen televerkon osaksi tai yleisen televerkon liittymään liitettävän televerkon tulee täyttää 20 §:n nojalla televerkolle asetetut tekniset vaatimukset.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun televerkon rakentamis- tai ylläpitotyöstä vastaavalla henkilöllä tai yrityksellä (teleurakoitsija) tulee olla tähän valtuutus, jonka saamisen ehdoista ja menettelystä määrää Telehallintokeskus. Televerkon saa liittää yleiseen televerkostoon vain valtuutettu teleurakoitsija tai telelaitos.

10 c §

Televerkon omistajan velvollisuudet

Televerkon omistaja on velvollinen pitämään verkkonsa 10 b §:n 1 momentissa tarkoitettujen määräysten mukaisena sekä säilyttämään ja ylläpitämään verkkokaaviota ja muita asiakirjoja sen mukaan kuin 20 §:n nojalla tarkemmin määrätään.

Telelaitoksella on oikeus irrottaa televerkko yleisestä televerkosta ja sulkea sen avulla toteutetut liittymät, jos televerkko aiheuttaa vaaraa tai häiriötä yleiselle teletoiminnalle tai sitä ei teletarkastusviranomaisen kehotuksesta huolimatta saateta 20 §:n nojalla annettujen teknisten määräysten mukaiseksi.

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

16 §

Korvaukset

Jos tämän luvun mukaisesti sijoitettuja telekaapeleita on tarpeen siirtää rakennustyön tai muun siihen verrattavan toimenpiteen vuoksi, telelaitos on velvollinen huolehtimaan niiden siirtämisestä. Jollei toisin ole sovittu, telelaitoksella on oikeus saada siirtokustannuksista täysi korvaus siirtämisen aiheuttaneen toimenpiteen suorittajalta.

19 §

Teletoiminnan neuvottelukunta

Liikenneministeriön alaisena asiantuntijaelimänä teletoiminnan yleistä suunnittelua, hoitoa ja kehittämistä sekä telelaitosten yhteistoimintaa koskeissa asioissa on teletoiminnan neuvottelukunta.

Neuvottelukunnassa, jonka liikenneministeriö asettaa kolmeksi vuodeksi kerrallaan, tulee olla liikenneministeriön, Telehallintokeskuksen, telelaitosten, telealan tutkimuksen, telelaitteita valmistavan teollisuuden ja televiestinnän käyttäjien edustus.

Tarkemmat säännökset neuvottelukunnan tehtävistä, kokoonpanosta ja toiminnasta annetaan asetuksella.

20 §

Tekniset määräykset

Liikenneministeriö vahvistaa saatuaan teletoiminnan neuvottelukunnan lausunnon yleisiä televerkkoja sekä telepäätelaitteita ja muita telelaiteita koskevat tekniset määräykset.

19 §

*Teletoimen neuvottelukunta**(Kumotaan)*

20 §

Tekniset määräykset

Liikenneministeriö vahvistaa yleisiä televerkkoja, telepäätelaitteita ja muita telelaiteita koskevat tekniset määräykset sekä 10 b §:ssä tarkoitettujen televerkkojen yleiseen televerkkoon liittämisestä koskevat määräykset.

21 §

Teletarkastus

Teletarkastusviranomaisena toimii liikenneministeriö, joka antaa 10 §:n 3 momentissa tarkoitettun tyyppihyväksynnän ja suorittaa teletoinen teknisiä tarkastuksia.

Asetuksella säädetään tyyppihyväksynnästä ja teletoinen teknisistä tarkastuksista perittävistä maksuista.

21 §

Teletarkastus

Teletarkastusviranomaisena on Telehallintokeskus, jollei 3 momentista muuta johdu. Teletarkastusviranomaisena antaa 10 §:n 3 momentissa tarkoitettun tyyppihyväksynnän ja suorittaa teletoinen teknisiä tarkastuksia.

Tyyppihyväksynnästä, teleurakoitsijan valtuuttamisesta ja teletoinen teknisistä tarkastuksista perittävistä maksuista säädetään erikseen.

Voimassa oleva laki

Liikenneministeriö voi antaa tyyppihyväksynnän muun viranomaisen tai julkisoikeudellisen yhteisön tehtäväksi. Ministeriö voi 1 momentissa tarkoitettujen tehtävien suorittamisessa käyttää apunaan viranomaisia ja julkisoikeudellisia yhteisöjä.

Teletarkastustehtäviin liittyvien mittausten ja tarkastusten suorittamisessa liikenneministeriö ja 3 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa ministeriön hyväksymässä laajuudessa asianomainen muu viranomainen tai julkisoikeudellinen yhteisö voi käyttää apunaan telelaitoksia ja telealan tutkimuslaitoksia.

22 §

Telemaksut

Telelaitoksen käyttäjiltään perimien maksujen ja telelaitosten keskinäisten maksujen tulee olla tasapuolisia ja kohtuullisia.

Liikenneministeriö voi tarvittaessa antaa tarkempia ohjeita telemaksujen määrittämisessä noudatettavista perusteista.

Ehdotus

Telehallintokeskus voi antaa tyyppihyväksynnän muun viranomaisen tai julkisoikeudellisen yhteisön tehtäväksi. Telehallintokeskus voi 1 momentissa tarkoitettujen tehtävien suorittamisessa käyttää apunaan viranomaisia ja julkisoikeudellisia yhteisöjä sekä valtuuttaa tutkimuslaitoksia suorittamaan tyyppihyväksyntään liittyviä mittauksia ja tarkastuksia.

Teletarkastusviranomainen antaa määräykset telepäätelaitteiden tyyppihyväksyntämenettelystä samoin kuin muista menettelyistä, joilla telepäätelaitteen voidaan varmistaa täyttävän sille 20 §:n nojalla asetetut vaatimukset.

21 a §

Televerkon ja telepäätelaitteen aiheuttaman häiriön poistaminen

Jos televerkko tai telepäätelaitte aiheuttaa sähköisesti tai sähkömagneettisesti häiriötä televerkolle, telepäätelaitteelle, radiolaitteelle tai sähkölaitteistolle siitä huolimatta, että häiritsevä ja häiritty verkko, laite tai laitteisto ovat häiriönpäästö- ja häiriönsieto-ominaisuuksiltaan säännösten ja määräysten mukaiset, teletarkastusviranomainen tekee osapuolille ehdotuksen toimenpiteistä, joilla häiriö voidaan poistaa tai rajoittaa sen vaikutuksia.

Jolleivät osapuolet voi sopia häiriön poistamiseksi tarpeellisista toimenpiteistä taikka niistä aiheutuvien kustannusten määrästä tai jakamisesta, teletarkastusviranomainen ratkaisee asian.

22 §

Telemaksut

Telelaitoksen käyttäjiltään perimien maksujen ja telelaitosten keskinäisten maksujen tulee olla tasapuolisia ja kohtuullisissa suhteissa suoritteesta aiheutuneisiin kustannuksiin.

Liikenneministeriö vahvistaa määräykset telemaksujen yleisistä perusteista sekä maksujen julkisuudesta ja erittelystä.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

23 §

Tiedonsaantioikeus

Liikenneministeriöllä ja Telehallintokeskuk-
sella on oikeus saada telelaitoksilta tässä luvus-
sa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi tarpeelli-
sia tietoja.

23 §

Tiedonsaantioikeus

Liikenneministeriöllä ja Telehallintokeskuk-
sella on oikeus saada telelaitoksilta, *muilta*
televerkkojen omistajilta ja haltijoilta sekä val-
tuutetuilta teleurakoitsijoilta tässä luvussa sää-
dettyjen tehtävien hoitamiseksi tarpeellisia tie-
toja.

26 §

Rangaistussäännös

Luvaton teletoiminnan harjoittaminen

26 a §

Joka

1) liittää telepäätelaitteen yleiseen televerk-
koon vastoin 10 §:n 3 momentin säännöstä,

2) rikkoo telepäätelaitteiden maahantuontia,
myyntiä ja kaupanpitoa koskevia 10 a §:n sään-
nöksiä,

3) suorittaa 10 b §:n 1 momentissa tarkoite-
tun työn ilman säännöksessä tarkoitettua valtuu-
tusta,

4) laiminlyö televerkon omistajalle 10 c §:ssä
säädettyt velvollisuudet,

5) rikkoo 29 §:n 1 tai 3 momentissa säädettyä
vaitiolovelvollisuutta, tai

6) hallussapitää tai käyttää 29 a §:ssä tarkoi-
tettua laitetta sanotun säännöksen vastaisesti,
on tuomittava, jollei teosta muussa laissa
säädetä ankarampaa rangaistusta, teletoiminnas-
ta annettujen säännösten rikkomisesta sakkoon
tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

26 b §

Menettämisseuraamukset

Edellä 26 ja 26 a §:ssä tarkoitetun rikoksen
tekijälleen tai sille, jonka hyväksi hän on toimi-
nut, tuottamaan taloudelliseen hyötyyn ja rikok-
sen tekemiseen käytettyyn esineeseen sovelle-
taan, mitä siitä rikoslaissa säädetään. Edellä
26 a §:n 1, 2 ja 6 kohdassa tarkoitetun rikoksen
kohteena käytetty telelaite on julistettava mene-
tetyksi, jolleivät asianhaarat ole erittäin lieven-
tävät.

Voimassa oleva laki

27 §

Muutoksenhaku

Joka on tyytymätön *edellä* 21 §:n 2 momentissa tarkoitetun telealan muun viranomaisen tai julkisyhteisön tyyppihyväksyntää koskevaan päätökseen, saa kirjallisesti vaatia siihen oikaisua liikenneministeriöltä. Oikaisuvaatimus on annettava liikenneministeriölle kuudenkymmenen päivän kuluessa tiedoksisaannista. Päätökseen, johon saadaan hakea oikaisua, on liitettävä oikaisuvaatimusosoitus.

28 §

Virka-apu

Poliisi on velvollinen antamaan virka-apua tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten täytäntöönpanemiseksi.

29 §

Vaitiolovelvollisuus

Poliisilla on 1 momentissa säädetyn vaitiolovelvollisuuden estämättä oikeus saada rikoslain 24 luvun 3 a §:ssä mainitun rikoksen selvittämiseksi tarpeellisia tunnistamistietoja.

Ehdotus

27 §

Muutoksenhaku

Joka on tyytymätön 21 §:n 3 momentissa tarkoitetun telealan muun viranomaisen tai julkisyhteisön tyyppihyväksyntää koskevaan päätökseen, saa kirjallisesti vaatia siihen oikaisua *Telehallintokeskukselta*. Oikaisuvaatimus on annettava *Telehallintokeskukselle* kuudenkymmenen päivän kuluessa *päätöksen* tiedoksisaannista. Päätökseen, johon saadaan hakea oikaisua, on liitettävä oikaisuvaatimusosoitus.

28 §

Virka-apu

Telehallintokeskuksella on oikeus saada virka-apua poliisilta, tulliviranomaisilta ja rajavartiolaitokselta tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten täytäntöönpanemiseksi. Lisäksi tullilaitos valvoo Telehallintokeskuksen ohella telepäätelaitteiden maahantuontia koskevien säännösten ja määräysten noudattamista.

Poliisilla on 1 momentissa säädetyn vaitiolovelvollisuuden estämättä oikeus saada tarpeellisia tunnistamistietoja rikoslain 24 luvun 3 a §:ssä mainitun *sekä sellaisen muun* rikoksen selvittämiseksi, *josta ei säädetä lievempää rangaistusta kuin yksi vuosi vankeutta. Telelaitoksella on oikeus saada tunnistamistietojen antamisesta korvaus valtion varoista.*

Edellä 1 momentissa tarkoitettu vaitiolovelvollisuus on myös 10 b §:ssä tarkoitettulla valtuutetulla teleurakoitsijalla sekä teleurakoitsijan palveluksessa olevalla henkilöllä.

29 a §

Televiestin suojauksen oikeudeton purku

Sellaisen laitteen oikeudeton hallussapito ja käyttö on kielletty, jonka käyttötarkoituksena on poistaa televerkossa välitettävän, muun kuin asianomaisen itsensä vastaanotettavaksi tarkoitetun viestin erityisellä teknisellä järjestelmällä

Voimassa oleva laki

Ehdotus

toteutettu suojaus. Telehallintokeskus voi antaa luvan tällaisen laitteen hallussapitoon ja käyttöön.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 _____.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Ennen lain voimaantuloa maahantuotuja tai Suomessa valmistettuja 10 a §:n 1 momentissa tarkoitettuja telepäätelaitteita saa pitää kaupan 1 päivään tammikuuta 1993 saakka, vaikka niitä ei olisi tyyppihyväksytty. Telehallintokeskus voi myöntää luvan ennen lain voimaantuloa tilattujen, tyyppihyväksymättömien telepäätelaitteiden maahantuontiin ja kaupanpitoon, kunnes tyyppihyväksyntää koskeva hakemus on ratkaistu. Muita kuin yleiseen televerkkoon liitettäviä telepäätelaitteita saa pitää kaupan ilman 10 a §:n 2 momentissa säädettyä merkintää 1 päivään tammikuuta 1993 saakka.

Valtion virasto tai laitos, jolle on 1 §:n 2 momentin nojalla annettulla asetuksella myönnetty oikeus teletoiminnan harjoittamiseen, saa harjoittaa teletoimintaa asetuksessa tarkoitettua laajuudessa, kunnes viraston tai laitoksen lain 5 §:ssä tarkoitettu hakemus on ratkaistu, milloin kyseistä lupaa on haettu ennen tämän lain voimaantuloa.

2.

Laki**radiolain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 10 päivänä kesäkuuta 1988 annetun radiolain (517/88) 10 §, 13 §:n 2 momentti ja 14 §, niistä viimeksi mainittu pykälä sellaisena kuin se on osittain muutettuna 16 päivänä heinäkuuta 1990 annetulla lailla (662/90),

muutetaan 4 §:n 4 momentti, 8 §, 15 §:n 1 momentin 2 kohta, 20 §:n 3 momentti, 21 §:n 1 momentti ja 22 §:n 1 momentti, niistä 8 § sellaisena kuin se on osittain muutettuna mainitulla 16 päivänä heinäkuuta 1990 annetulla lailla, sekä

Voimassa oleva laki

Ehdotus

4 §

Lupa

Liikenneministeriö voi antaa määräyksiä sellaisten 2 momentissa tarkoitettujen radiolähettimien käytöstä, joiden hallussapito ja käyttö eivät edellytä lupaa.

Telehallintokeskus voi antaa määräyksiä sellaisten 2 momentissa tarkoitettujen radiolähettimien käytöstä, joiden hallussapito ja käyttö eivät edellytä lupaa.

8 §

Oikeus radiolaitteen käyttöön

Radiolähetintä ei saa käyttää radioviestintään, tuoda maahan myyntitarkoituksessa eikä pitää kaupan, myydä tai muutenkaan luovuttaa toiselle ennen kuin *se on tarkastettu ja hyväksytty tai tyyppihyväksytty siten kuin 10 §:ssä säädetään.*

Radiovastaanotinta ei saa tuoda maahan myyntitarkoituksessa eikä pitää kaupan ennen kuin *se on tarkastettu ja hyväksytty tai tyyppihyväksytty siten kuin 10 §:ssä säädetään.*

Mitä 1 ja 2 momentissa on säädetty, ei koske yksinomaan radioamatöörien käyttöön tarkoitettua eikä muuta merkitykseltään vähäistä radiolaitetta *sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään.*

10 §

Tekninen tarkastus ja tyyppihyväksyntä

Telehallintokeskus huolehtii radiolaitteen teknisen rakenteen ja kunnan tarkastamisesta ja hyväksymisestä, jollei laitetta ole tyypiltään hyväksytty (tyyppihyväksyntä) siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

8 §

Oikeus radiolaitteen käyttöön

Radiolähetintä ei saa käyttää radioviestintään, tuoda maahan myyntitarkoituksessa eikä pitää kaupan, myydä tai muutenkaan luovuttaa toiselle ennen kuin *sen on varmistettu täyttävän sille 9 §:n nojalla asetetut vaatimukset siten kuin Telehallintokeskus tarkemmin määrää.*

Radiovastaanotinta ei saa tuoda maahan myyntitarkoituksessa eikä pitää kaupan ennen kuin *sen on varmistettu täyttävän sille asetetut vaatimukset siten kuin Telehallintokeskus tarkemmin määrää.*

Radiolaitteet on varustettava Telehallintokeskuksen määräämällä tavalla 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen vaatimusten mukaisuuden osoittavalla merkinnällä.

10 §

Tekninen tarkastus ja tyyppihyväksyntä

(Kumotaan)

Voimassa oleva laki

Ehdotus

12 §

Häiriöt

Edellä 1—3 momentissa tarkoitettua menettelyä noudatetaan myös silloin, kun radiolaitte aiheuttaa häiriötä televerkolle, telepäätelaitteelle tai sähkölaitteistolle, jonka häiriönsieto-ominaisuudet ovat säännösten ja määräysten mukaiset.

13 §

Liikenneministeriön tehtävät

Liikenneministeriön tehtävänä on antaa määräykset radiotaajuuksien käytöstä.

(2 mom. kumotaan)

14 §

Radiotekninen neuvottelukunta

Liikenneministeriön alaisena asiantuntijaelimänä radioteknisissä kysymyksissä toimii radiotekninen neuvottelukunta, jonka liikenneministeriö asettaa kolmeksi vuodeksi kerrallaan.

Radioteknisen neuvottelukunnan tehtävänä on antaa lausuntoja ja suosituksia sekä tehdä aloitteita radioviestinnän hoidosta ja kehittämisestä, radiotaajuuksien käytöstä, radiolaitteiden käytöstä, rakenteesta ja ominaisuuksista sekä radioviestinnän osapuolten yhteistyöstä.

Tarkemmat säännökset neuvottelukunnan tehtävistä, kokoonpanosta ja toiminnasta annetaan asetuksella.

14 §

Radiotekninen neuvottelukunta

(Kumotaan)

15 §

Telehallintokeskus

Telehallintokeskuksen tehtävänä on tämän lain mukaan:

2) huolehtia radiolaitteiden tarkastuksista ja hyväksymisistä sen mukaan kuin 10 §:ssä säädetään;

2) valvoa, että radiolaitteet ovat 8 §:ssä tarkoitettujen määräysten mukaiset;

20 §

Rangaistussäännökset

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetun rikoksen tekijälleen tai sille, jonka hyväksi hän on toiminut, tuottamaan taloudelliseen hyötyyn ja rikoksen tekemiseen käytettyyn esineeseen so-

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetun rikoksen tekijälleen tai sille, jonka hyväksi hän on toiminut, tuottamaan taloudelliseen hyötyyn ja rikoksen tekemiseen käytettyyn esineeseen so-

Voimassa oleva laki

velletaan, mitä siitä on rikoslaissa säädetty.

21 §

Muutoksenhaku

Joka on tyytymätön Telehallintokeskuksen 5, 10 tai 12 §:n taikka 15 §:n 2 tai 3 momentin nojalla tekemään päätökseen, saa hakea siihen muutosta liikenneministeriöltä noudattaen muutoin, mitä muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa on säädetty.

22 §

Virka-apu

Telehallintokeskuksella on oikeus saada virka-apua poliisilta, tulliviranomaisilta ja rajavartiolaitokselta suorittaessaan 15 §:n 1 momentin ja 16 §:n mukaisia tehtäviään.

Ehdotus

velletaan, mitä siitä rikoslaissa säädetään. Rikoksen kohteena käytetty radiolaitte on julistettava menetetyksi, jolleivät asianhaarat ole erittäin lieventävät.

21 §

Muutoksenhaku

Joka on tyytymätön Telehallintokeskuksen 8 §:n 1 tai 2 momentin nojalla tekemään radiolaitteen hyväksymistä koskevaan päätökseen tai 5 §:n, 12 §:n taikka 15 §:n 2 tai 3 momentin nojalla tekemään päätökseen, saa hakea siihen muutosta liikenneministeriöltä noudattaen muutoin, mitä muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) säädetään.

22 §

Virka-apu

Telehallintokeskuksella on oikeus saada virka-apua poliisilta, tulliviranomaisilta ja rajavartiolaitokselta tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten täytäntöönpanemiseksi. Lisäksi tullilaitos valvoo Telehallintokeskuksen ohella radiolaitteiden maahan-
tuontia koskevien säännösten ja määräysten noudattamista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.